

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec 2.—
V spravi prejemam mesečno . . 1-70

Sobotna izdaja:

za celo leto 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEČ

Inserati:

Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 18 v
za dvakrat " 15 "
za trikrat " 13 "
za večkrat primeren popust.

Poročna osnova, zahvalo, smernice itd.:
enostopna pettivrsta po 20 viz.

Poslano:

enostopna pettivrsta po 40 viz.
Izhaja vsak dan, izvenredni ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Pravoslavlje v avstrijski monarhiji.

Pod gostoljubno streho habsburške monarhije se je zbrala pisana množica najrazličnejših narodov. To je gotovo neka posebnost, po kateri se Avstrija razlikuje od drugih zahodnoevropskih velesil. Še bolj zanimivo je, da se sredi pisane množice avstrijskih narodov srečujeta vzhod in zahod, vzhodno in zahodno krščanstvo, katoličanstvo in pravoslavlje. V habsburški monarhiji (skupno z Bosno) prebiva okoli 10 milijonov vernikov vzhodnega krščanstva; med njimi je dobra polovica zedinjenih z Rimom (uniati), drugi so pa pravoslavni.

Avstrija je edina zahodnoevropska država, v kateri je zastopano vzhodno katoličanstvo in pravoslavlje. Že od nekdaj je bila Avstrija most med vzhodom in zahodom. Pod varstvom habsburške dinastije so se uspešno izravnavala tisočletna nasprotja med vzhodnim in zahodnim krščanstvom. Vse to daje Avstriji sposobnost za važno poslanstvo na Balkanu, da pomiri balkanske narode in jim ustvari pogoje za srečnejšo bodočnost. A ravno zato je nastalo nespravljivo nasprotje med Avstrijo in Rusijo. Rusija si namreč v imenu svoje bizantinskoimperialistične cezaropapistične politike prilaščuje pravico do vzhodnih kristjanov (uniatov in pravoslavnikov) v Avstriji in na Balkanu. Zato se je rusko-srbsko pravoslavlje v zvezi z zahodnim svobodništvom zarotilo proti Avstriji, da »odreši« pravoslavne avstrijske podložnike, uniči habsburško monarhijo ali ji pa vsaj za vedno zapre pot na Balkan.

V severnih pokrajinah habsburške monarhije prebiva nad 4 milijone Rusinov, in sicer v Galiciji okoli tri in pol milijona, v Bukovini okoli 300.000, na severnem Ogrskem pa okoli pol milijona. Gališki in ogrski Rusini so zedinjeni s katoliško cerkvijo (uniati), bukovinski pa so še pravoslavni. Ogrski Rusini so se pod varstvom habsburške dinastije v 17. stoletju zedinili z Rimom; razdeljeni so v dve katoliški škofiji, Prešov (Eperies) in Munkač. Gališke Rusine je Avstrija podedovala (1773) po razpadli Poljski. Rusinska unija je eden najslavnejših činov Poljske. Ta unija ni samo delo poljske politike, ampak pri nji so sodelovali najodličnejši zastopniki poljske verske gorečnosti, na čelu jim največji poljski cerkveni govornik Peter Skarga. Ker so gališki Rusini bivali na južni meji Poljske, jih

je šele leta 1700. doseglo katoliško gibanje, ki je imelo svoje središče v severnih poljskih pokrajinah; večina drugih Rusinov se je že leta 1596. zedinila z Rimom. Gališki rusinski uniati so bili ob delitvi Poljske razmeroma še najmanj utrjeni v katoliški veri. Gotovo bi jih bila zadela ista usoda, kakor njih brate v Rusiji, ako ne bi bili prišli pod varna krila avstrijskega orla. Pod varstvom habsburške dinastije se je rusinska unija utrčila. Sedanjemu častitljivi cesar je bil vedno plemenit in požrtvovalen pokrovitelj rusinskih uniato; med drugim jim je ustanovil zavod za višje bogoslovne študije na Dunaju in potem v Rimu (Collegium Ruthenum). Vzporedno z versko zavestjo se je med Rusini pod avstrijskim varstvom razcvetela narodna rusinska kultura (imajo že svojo znanstveno akademijo, pripravljajo se ustanovitev vseučilišča) ter utrjevala rusinsko-ukrajinska narodna zavest. Ako Rusini ne bi bili uniati, se med njimi ne bi mogel tako krepko razviti avstrijski in ukrajinski patriotizem; rusko-pravoslavna propaganda bi imela med Rusini še več uspeha ter bi vzgajala podobno zarotniško iredento kakor srbska med Srbi. Za Avstrijo je sedaj odločilnega pomena, da gredo sinovi štirin milijonskega krepkega in vročerknega rusinskega ljudstva ob ruski meji z navdušenjem v boj za slavno habsburško dinastijo.

Bukovinski Rusini so do leta 1774. spadali k Moldavi (Rumuniji), zato niso bili deležni rusinske unije, ampak so do danes ostali pravoslavni. Njih narodna kultura in zavest se je razvijala vedno v tesni zvezi z gališkimi Rusini; zato so tudi bukovinski Rusini domoljubni Avstrijci in Ukrajinci. Razen Rusinov prebiva v Bukovini skoraj enako število pravoslavnikov Rumunov. Cerkevno so oboji združeni v eni nadškofiji (metropoliji) v Černovicah. Rusini imajo od novega leta 1914. svojega generalnega vikarja. Avstrijska vlada je nasproti pravoslavnim Rumunom in Rusinom zelo tolerantna; ustanovila jim je pravoslavno bogoslovsko fakulteto, združeno s černoškim vseučiliščem.

Rusija si prilaščuje pravico ne samo do pravoslavnikov, ampak tudi do katoliških Rusinov. Zadnja tri leta so ruski agenti Galicijo preplavili s strastno in bogato podprto rusko-pravoslavno agitacijo, ki sicer še ni dosegla veliko uspeha, a je vendar zelo nevarna, ker je v Galiciji organizirala široko razpredeno vojno špijonažo. V Rusiji se je med

ljudstvom in med inteligenco vztrajno agitiralo za »odrešitev« galiških »bratov« ter se zbirali prispevki za Galicijo. Ruski volinjski škof Antonij je v Galicijo pošiljal pravoslavne pape. Nastalo je vprašanje, ali ima ruski škof Antonij in ruska sinoda sploh kakšno pravico do galiških pravoslavnikov Rusinov. Černoški pravoslavni metropolit, ki je imel doslej jurisdikcijo nad peščico (okoli 2000) galiških pravoslavnikov Rusinov, je Ruse odločno opozoril, da se po osnovnem pravoslavnem načelu cerkvena razdelitev ravna po politični in da torej gališki Rusini ne samo po avstrijskih, ampak tudi po pravoslavnih načelih spadajo pod jurisdikcijo černoškega metropolita. To načelo je morala priznati tudi ruska vlada in je škofu Antoniju namignila naj še potrpi, dokler ne postane Galicija ruska provinca. Če bi Rusija kdaj osvojila Galicijo potem bi bila uniatska hierarhija takoj uničena, in začelo bi se krvavo preganjanje uniato. Rusinski katoličani dobro vedo, da se v sedanji vojski bolj kakor kak drug narod borijo za svojo vero in narodnost.

V južnih pokrajinah habsburške monarhije prebivajo Srbi. Na Ogrskem in Hrvatskem jih je precej nad en milijon, v Dalmaciji nad 100.000, v Bosni pa nad 800.000; vseh skupaj nad dva milijona. V Bosni je bilo do 15. stoletja le neznatno število pravoslavnikov Srbov; bili so razkropljeni med drugoverci in niso imeli nikake cerkvene organizacije. Odkar so pa Turki osvojili Bosno, je začel srbski življenjski naglo napredovati v škodo katoličanom. Vsled tesne zveze med carigradskimi patriarhi in turškimi sultani (sultanopapizem!) so imeli razkolniki v Turčiji velike privilegije, katoličani so pa bili zatirani. Tako so bili v Bosni nekateri omahljivi katoličani prisiljeni k odpadu v pravoslavlje, posrbilo se je tudi znatno število bosenskih bogomilov (večina bogomilov se je poturčila), katoličani so se pa izseljevali. V 15. stoletju se je ustanovila pravoslavna škofija v Sarajevu, v naslednjem stoletju pa še škofija v Zvorniku (pozneje prenesena v Tuzlo) in v Trebinju (potem prenesena v Mostar). Pod avstrijsko vlado se je sarajevska škofija povzdignila v nadškofijo. Dokler je bila Bosna po imenu še turška je bila tudi bosenska pravoslavna hierarhija dosledno po pravoslavnih načelih imenovana še odvisna od Carigradskega patriarha. Po aneksiji (1908) se državnopravno stališče Bosne še ni končno rešilo in zato je tudi pravoslavno cerkveno vprašanje še nerešeno.

Vsi ostali Srbi se imajo le avstrijski gostoljubnosti zahvaliti, da prebivajo na avstrijskih tleh. Srbi, ki so iz Turčije pribežali v Dalmacijo so bili pod Benečani podrejeni katoliškemu škofu in duhovnikom. Nekoliko v Dalmacijo pribežalih Srbov se je pokatoličilo in prešlo k latinskemu obredu; v Dalmaciji se še sedaj nekateri katoličani (zlasti v Dubrovniku) prištevajo k srbski narodnosti. Pod avstrijsko vlado sta se v Dalmaciji ustanovili dve pravoslavni škofiji, v Šibeniku (leta 1841. prenesena v Zadar) in v Kotoru. V soglasju s politično razdelitvijo sta obe dalmatinski pravoslavni škofiji podrejeni pravoslavnemu metropolitu v Černovicah.

Od 15. stoletja dalje je mnogo Srbov pribežalo na Ogrsko, Hrvatsko in v Slavonijo. Do konca 17. stoletja niso imeli svoje hierarhije. Leta 1690. se je pa na južno Ogrsko in v vzhodno Slavonijo priselilo okoli 40.000 srbskih družin; nekateri mislijo, da je bilo skupno do 300 tisoč ali celo do pol milijona duš. Tej preselitvi je dal povod avstrijski cesar Leopold I., ki je izdal na Srbe v Turčiji oklic, naj se vzdignejo proti Turkom in združijo z avstrijsko vojsko. Vojska se je nesrečno končala, in Srbi so pod vodstvom svojega patriarha Arsenija v Peči (Ipek) v velikem številu pribežali na avstrijska tla. Ti Srbi so dobili od avstrijskih vladarjev veliko pravic, ter precejšnjo narodno in cerkveno avtonomijo. V 18. stoletju se je ustanovila cerkveno neodvisna metropolija v Sremskih Karlovcih (v Slavoniji); leta 1848. je sedanji avstrijski cesar karlovcem metropolitu dovolil naslov patriarha. Vrhutega imajo Srbi na Ogrskem in v Slavoniji še 6 svojih škofij.

V 17. stoletju se je pod pokroviteljstvom avstrijske vlade začelo delati za zedinjenje hrvatskih in ogrskih Srbov s katoliško cerkvijo. Vsled vednih bojov s Turki se hrvatsko katoliško ljudstvo in duhovščina ni mogla zadosti udeleževati tega apostolskega delovanja; zato unija ni imela velikega uspeha, a vendar se je napravila trdna podlaga za nadaljnje delo. V 18. stoletju je bila ustanovljena uniatska škofija v Križevcih in uniatsko semenišče v Zagrebu. Vseh hrvatskih uniato skupno z rusinskimi priseljenci je sedaj okoli 40.000.

Obenem s Srbi je na avstrijska tla pribežalo mnogo pravoslavnikov Rumunov (Vlahov), ki so se pa med Hrvati in Srbi kmalu pohrvatil oziroma posrbili; odtod je prišlo v navado, da so Hrvatje vse pravoslavne imenovali Vlahe. Med pravoslavnimi Srbi in posrbljenimi Rumuni do 18. stoletja še ni bilo posebne

LISTEK.

Kako se vrši moderna bitka.

Znameniti nemški general von Schlieffen je napisal o tej stvari veliko knjigo. Listi priobčujejo vsebino te knjige, katero v sledečih vrstah podajemo tudi mi svojim bralcem, katere bo ta opis gotovo zanimal.

Napredek v tehniki orožja.

V par desetletjih sta francosko-nemška napetost in pa tudi skrajno napeto prizadevanje tehnikov provzročila, da imajo vse armade, ne le evropske, ampak tudi one na vzhodu in zahodu, precej enakovredno orožje.

Puške in kanoni so lahki in se dajo z lahkoto rabiti in nabijati, so nagli v ognju, nesejo daleč in gotovo in obvladajo široko polje. Projektili zelo majhnega obsega in teže dopuščajo prevoz velikih množin streljiva in dajo možnost izrabiti naglico ognja. Zdi se tedaj, da je nepotrebno staviti tehnikom nove naloge, da bi zvišali uspehe. Kar se je dalo napraviti, se je napravilo. Komaj je projektil zapustil cev, že mu lahko sledi drugi. Če imaš gotovo roko in ostre oči, lahko zadeneš tudi zelo oddaljen cilj ali tarčo. Sila potiska je taka, da obvlada skoraj ves prostor med

cevjо in tarčo. Manjših projektilov skoraj ni mogoče izdelovati, kajti komaj se zadostujejo, da napravijo civiliziranega Evropejca za boj nesposobnega, ne pa barbari iz drugih delov sveta.

Toči projektilov se ne smejo izpostaviti ne čete v masah niti posamezni možje, stoječi na nogah. Pri Mars la Touru (1870) je nek pruski regiment, ki je naskakoval v sklenjeni koloni sovražnika, ki je imel nepopolno in danes že zastarelo orožje, izgubil v pol uri 68 odstotkov svojega moštva. Pred nekaj leti je japonska brigada Nambu plačala svoj predrzen pohod z 90 odstotnimi izgubami. V južno-afriški vojni je zavarovan strelce z lahkoto ubil 14 naskakujočih mož.

Tehnika orožja slavi sedaj zelo sijajne uspehe. Toda ono, za čimer sta stremili Francoska in Nemčija in vse velesile, da bi namreč olajšale boj in dosegle gotovo prednost pred sovražnikom, se ni posrečilo nobeni. Tehnika orožja, ki enako in nepristransko deli svoje darove med vse, je spravila vse v večje težave in občutno škodo. Ni bilo težko razložiti, kako se more s tem tako dovršenim orožjem pobiti sovražnika, toda težko je bilo razrešiti vprašanje, kako se ubraniti njegovemu uničevalnemu delu.

Nova taktika.

Tako je bilo treba spremeniti taktiko. Ni več mogoče kakor v 18. stoletju mar-

širati v dveh linijah eden proti drugemu in iz kratke razdalje streljati v salvah na sovražnika. Vsled naglega streljanja bi v nekaj minutah bili obe vojski uničeni. Ne morejo se več postavljati proti sovražnikom postojankam Napoleonove kolone, ki so bile ravnotako široke, kakor dolge; toča šrapnelov bi jih uničila. Tudi ni več pravilno — kakor se je smatralo za dobro še pred kratkim časom — postavljati goste linije z raztresenimi strelci. V par minutah bi jih požel sovražni oženj. Samo pod kritjem dreves ali hiš, zidov ali jarkov, višin in kotanj se more infanterist bližati sovražniku. Sedaj raztegnjeno ležec, sedaj na kolenu, zdaj stoječ, mora skušati, ne da bi se razkril, zadeti majhne in raztrešene cilje, ki se mu nudijo, s svojim ognjem zmanjšati sovražnika in nato naglo skočiti naprej, si poiskati novo kritje in začeti boj znova. Pa naj bodo kritja, ki jih nudi bojno polje, še tako različna, prej ali slej se najde odprt prostor, ki ne daje nobenega kritja pred sovražnikom. Če je prostor kratek, tedaj se skuša napadalec med neprestanim ognjem v naglem teku zagnati proti sovražniku. Toda če je razdalja široka, si mora napraviti kritje in se pomikati od jarka do jarka kakor proti trdnjavam, posebno s tem, če je le mogoče, da se okoristi z nočjo.

Artillerija ima nalogo sodelovati in podpirati infanterijo pri tem prodiranju.

Njen oženj mora ločiti sovražno artiljerijo od infanterije in to slednjo poiskati v njenih skrivališčih s tem, da razruši njena kritja in stojišča. Artiljerija se mora zavarovati pred sovražnim ognjem, če hoče uspešno delovati. Ker ni tako lahko skriti kanonov kakor človeka, tedaj se je bilo treba vrniti k branilnim sredstvom starih časov, in se skuša napraviti oženj pušk in šrapnelov vsaj neškodljiv z oklepni štiti.

Kako se bojuje infanterija.

Če hoče infanterist najti zadostno kritje, streljati z gotovostjo na cilj, ki se le malo vidi in v naglem teku prodirati, tedaj mora imeti gotovo mero svobodnega delovanja. Ne v sklenjeni, ampak v pretrgani črti, k večjemu en mož na en meter, ne v več gostih vrstah, ki si sledijo, ampak samo v eni edini črti more infanterija nastopati uspešno. Druge črte slede v ne preveč kratkih presledkih in morajo nadomestiti izgube, napolniti vrzeli, biti pripravljene na vse in služiti za rezervo. Ker se število bojnikov v primeri s prejšnjimi časi ni zmanjšalo, se je pokazala potreba raztegniti fronto. In razširjenje fronte bo tem večje, čim bolj se bo dalo izrabiti vedno popolnejše puške. To bo mogoče storiti, ne da bi se s tem oslabil sila naskoka ali ustavljanja, ker danes lahko nekaj strelcev vrši ono, za kar je bilo časih treba več mož. Toda takoj, ko se preide

narodne zavesti; tudi v verskem oziru še niso bili preveč fanatični. V 18. stoletju so pa pribegli srbski popi začeli raznemati verski fanatizem. V 19. stoletju se je zbudila še narodna zavest ter združena z versko zavestjo vzgojila sedanji srbski fanatizem, ki se je v zvezi z Rusijo zarotil proti habsburški dinastiji, od katere so Srbi prejeli toliko dobrot in toliko dokazov posebne naklonjenosti.

Razen Srbov prebiva na Ogrskem še okoli 3 milijone Rumunov; vsi so vzhodnega obreda. Po prizadevanju ogrskih škofov in avstrijskih cesarjev se je v 17. stoletju približno polovico Rumunov zedinilo s katoliško cerkvijo. Rumunski uniati so sedaj razdeljeni v štiri škofije. Nekoliko nad polovico ogrskih Rumunov je pa še pravoslavnih. Gotovo so v sedanjem resnem času ravno rumunski katoličani najzanesljivejša opora rumunskega avstrijskega patriotizma.

Habsburška monarhija je torej v preteklih stoletjih uspešno vršila svoje visoko posredovalno poslanstvo med krščanskim vzhodom in zahodom, med katoličanstvom in pravoslavljem. Avstrija je dejansko dokazala, da se vzhodno politično vprašanje ne more rešiti, če se ne reši vzhodno cerkveno vprašanje. V sedanji svetovni borbi je za habsburško dinastijo njeno uspešno delo za rešitev vzhodnega cerkvenega vprašanja neprecenljive važnosti. Letos sta v konfliktu med katoliško monarhijo in pravoslavnim svobodomiselnostvom sicer padli dve plemeniti žrtvi iz habsburške dinastije; toda nju kri vpije k nebu za končno spravo med vzhodom in zahodom, in za končno zmago avstrijske katoliške ideje.

Ako zmaga, kar trdno upamo, avstrijsko orožje, potem bo pravoslavni ponos in fanatizem strašno pretresen in ponižan. Vzhodno cerkveno vprašanje se bo vedno bolj približevalo končni rešitvi; pravoslavni Slovani bodo morali izbirati med svobodomiselnostjo anarhijo ali pa spravo s katoliško cerkvijo in kulturo. Nikar pa ne pozabimo, da se pri reševanju vzhodnega cerkvenega vprašanja še nikoli niso doslegli znatni uspehi brez sodelovanja katoliškega ljudstva, še manj bo to mogoče v prihodnje. Zlasti Slovence in Hrvatke more prešinjati zavest, da smo poklicani zastopati katoliško idejo ob mejah pravoslavnega vzhoda. Ta zavest bo v ugodnem slučaju rodila obilne sadove, v najbolj neugodnem slučaju bo pa ravno ta zavest nujno potrebna obramba naših verskih in narodnih svetinj.

O bojih na meji.

(Izvirno poročilo »Slovenca« iz vojnega poročevalskega stana.)

30. avgusta 1914.

Glavno delo v začetku mobilizacije so morali opravljati naši orožniki in finančniki, ki so imeli nalogo, da s pomočjo na meji bivajočih črnovojnikov odbijejo prve napade kosaških polkov in ohranijo naše brzojavne in telefonske napeljave in takratne ter tako omogočijo nemoteno zbiranje in razpostavljanje armade v ozadju.

k napadu z bajonetom, tedaj morajo vedno pripravljene rezerve prehiteti v masi črte, ki so pred njimi.

Neposredna posledica zboljšane orožja je tedaj raztegnjena bojna črta. V bitkah zadnjih dveh stoletij, včevši vse orožje in rezerve, se je računalo 10 do 15 mož na vsak meter bojne fronte in še pred 40 leti je bilo načelo: 10 mož na 1 meter. Toda v rusko-japonski vojni se je postavilo samo tri može na meter vojne fronte, in to število se je tudi še lahko zmanjšalo. V vojski na skrajnem Vzhodu ni niti ena niti druga vojna stranka stopila na bojno polje z že določenim načelom glede širine fronte, pa tudi se ni trudila z vso strogostjo uporabiti teorijo, ki jo je spoznala pri manevrih za dobro. Sila stvari, naravna tendenca skrivanja in zboljšano orožje je prineslo tedaj dolge bojne fronte. In prikazni iz Daljnega Vzhoda so se ponavljale v evropski vojni.

Prostrana bojišča.

Bojna polja so sedaj tako široka, kakor jih doslej nismo bili vajeni. Armade, ki so se bojevale pri Kraljevem Gradcu (1866) in Gravelotte—St. Privat (1870) potrebujejo dandanes štirikrat večji prostor. Toda kaj pomenja 220.000 mož pri Kraljevem Gradcu in 186.000 mož pri Gravelotte v primeri z onimi masami, ki stopajo danes na bojno polje...

Nemška armada — pravi general von Schieffen — je velika v primeri z armadami prejšnjih časov in je velika tudi za onega, ki jo bo vodil; majhna pa je, če se pomisli, da ji ni, kakor leta 1866, zagotovljena višja moč orožja ali pa kakor leta 1870. številna premoč nad sovražnikom in

Rusi so bili očitno dobro pripravljeni na hitre, nenadne napade; tudi iz znanih brzojavk med cesarjem Viljemom in carjem izhaja, da so zelo zgodaj mobilizirali in da so imeli zato koj v začetku vojne na razpolago velike brambne sile. Toliko višje moramo zato ceniti hrabrost naših obmejnih straž, katerim se je posrečilo, da so z majhnimi močmi, večinoma z osebno hrabrostjo posameznih voditeljev, upade kolikor mogoče odbile ali vsaj zadržale, kjer je bila sovražnikova premoč prevelika.

V teh majhnih, a zelo važnih in izredno ljutih bojih se je posebno sijajno izkazalo orožništvo in cela vrsta odlikovanj priča o njihovem junaštvu. Imenujemo naslednje:

Stražmojster Ivan Wópata je izvršil hraber napad na Rusko Nowosielico, zasedel kolodvor, porezal brzojavne in telefonske žice in se umaknil šele pred veliko sovražno premočjo nazaj v Avstr. Nowosielico; ondi je preprečil vpad ruskih čet na naše ozemlje. Dobil je srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda.

Stražmojstrov namestnik Evgen Klappa je na lastno odgovornost prevzel postajno poveljstvo v Sandžini, brzdal rusko obmejno stražo in ostal na svojem mestu tudi potem, ko se je del naše črne vojske umaknil. Dobil je srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda.

Veliko hrabrost je pokazal stražmojster Viktor Rogosiewicz ob zavzetju neke višine pri Rudi—Bala—Matowki; dobil je srebrno svetinjo za hrabrost II. razreda.

Stražmojster Peter Wolf je zapodil rusko obmejno stražo v Rakitni, kraj osvojil in zasedel dominujočo višino. Dobil je srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda.

Ko so dospele naše redne čete, je bila mejna bramba nekoliko olajšana. V boje so posegli ulanci (7. polk), 89. pešpolk in 19. domobranski pešpolk.

Imenitno se je izkazal infanterist Rotkäll (89. pešpolk). Zašel je v sovražni navskrižni ogenj, kljub temu pa je drl naprej do mejne stražnice, pregal od ondi pet do šest kozakov in s pomočjo infanterista Hapija stražnico zažgal, da je do tal pogorela. Dobil je srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda, Hapij enako svetinjo II. razreda.

Desetnik istega polka (89.) Kaspryszczak je kot patrolni poveljnik tako krepko podpiral orožnike in finančne stražnike, ki so se nahajali v ognju, da se je moral sovražnik umakniti; dobil je srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda.

Imenitno nastopanje naše konjenice je znano. V naslednjem nekaj nadaljnjih zgledov:

Ulanec Szepanski (7. polk) se je ob strani svojega poveljnika tako hrabro obnašal, da je dobil srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda.

Korporal Sikorski istega polka je med naskokom opazil, da se mu za hrbtom v diru približujejo sovražni jezdec. Hitro se je odločil, poveljeval okret in navalil na sovražnika s tako silo, da ga je vrgel nazaj. Bil je ranjen, a tudi odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda.

Ulanec Kolodziej istega polka je samostojno otvoril ogenj na sovražnika, ki je streljal na počivajočo patrolo in ga prisilil, da se je umaknil. Dobil je srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda.

je komaj zadosti velika, če bo mogoče imeti mase skupaj, da se jo obrne proti gotovemu cilju. Pa tudi če bi se ji to posrečilo, ni potrebno zažgati cele armade eno samo bojno polje, dvajsetkrat bolj raztegnjeno kakor pri Kraljevem Gradcu. Tudi majhna bitka pri Draždanih je obstajala v dveh ločenih operacijah; pri Lipskem so se bile tri ločene bitke; bitka pri Le Mans ni bila nič drugega, kakor cela vrsta istočasnih bojev. Ne odločuje krajevna zveza, ampak enotnost operacij: na enem bojnem polju se bojuje za zmago, ki je na drugem morda že dobljena. Gotovo je samo to, da se bodo glavne kakor tudi posamezne bitke, skupni kakor tudi osamljeni boji razvijali na prostoru brezkončno večjem kakor pa v preteklosti.

Na bojnem polju in v stanu vrhovnega poveljnika.

Čeravno so bojna polja tako raztegnjena, vendar očem — nudijo prav malo. Na brezmejni puštnji ne opaziš ničesar in če ti ne bi grmenje topov udarjalo na ušesa, bi samo slabotno svetlikanje izdalo navzočnost artiljerije. Ne bi se vedelo, odkje prihaja prasketanje infanterijskih pušk, če ne bi tu in tam kaka lahka črta ne napravila bliskovito skoka naprej in zopet še hitrejša izginila. Ne vidiš konja, kajti konjenica ima svoje delovno polje daleč proč od drugih čet. Noben Napoleon, obdan od sijajnega spremstva, ne stoji na kaki višini. Tudi z najboljšim daljnogledom v roki bi ne mogel ničesar zapaziti. Ni konja-belca (Napoleonov konj), ki bi bil cilj neštevilnih baterij.

Kajti general, ki vodi bitko, je daleč zadal v kaki hiši, kjer v vseh sobah ne

Domobranec Zemko Kapluck se je pri napadu na kolodvor v Uhnouu tako hrabro obnašal, da je dobil srebrno svetinjo za hrabrost I. razreda.

Razen teh so dobili srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda (za brambo Kami-onke): rezervni kadet Horosow, enoletni prostovoljec Stefanovicz, narednik Kalman; dalje ognjičar 32. polj, top. polka Hickel in predmojster Knoch (isti polk). Topničar Bodman-czuk istega polka je dobil srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda.

Naši junaki v boju.

DOGODLJAJI SLOVENSKEGA VOJAKA NA SEVERNEM BOJIŠČU.

Dne 15. avgusta smo zapustili Ljubljano. Dospeli smo po železnici v Stryj, smo tam in v okolici tri dni kantonirali. Odtod smo korakali proti Sesešu in in dospeli 22. opoldne v Bobrko. Nismo dolgo počivali, ker smo morali že ob 5. popoldne marš polagoma nadaljevati v smeri proti Przemyslanam. Opolnoči smo se ustavili na obsežnem polju — žito je stalo v kopicah — tu smo odpodivali le 4 ure, ker smo 23. ob 4. zjutraj nadaljevali marš proti Przemyslanam. Spremljevala nas je ena baterija — kavalerija je bila razdeljena v patrolje, ki so šle pred nami. Ob 6. zvečer smo dospeli v Przemyslani in korakali tako dalje, čedalje bolj previdno, do Lipownice. Ob 4. zjutraj smo se grupirali. Ob 5. smo že opazili sovražnika na bregu, infanterijo, kavalerijo in artiljerijo.

Povelje »Angriff« je zadonelo vsepovsodi, baterija je podpirala pomikanje naših v sovražnikovem ognju infanterije in artiljerije v bojni liniji sunkoma se premikajočih vrst (Schwarmlinie). Ob 9. zjutraj je že divjal v polni meri obojestranski ogenj.

Infanterija je zahtevala v naših vrstah le malo žrtev, vsi strelji so šli visoko nad našimi glavami, artiljerija je bolj streljala. Mi smo izvrstno streljali, jaz sem kot četovodja s kukalom opazoval učinke našega izvrstnega streljanja. Če je kdo v sovražnikovi črti padel, sem to takoj s kukalom opazil. Artiljerija je stala za nami na desno od cerkve pri Lipownici. Naši fantje so bili zelo korajžni. Med klici »Vorwärts«, ko smo se sunkoma premikali naprej, je donel krepki naš slovenski »živijo«. Infanterija je zadela malo, le artiljerija nam je prizadela precej ranjenih in mrtvih. Naš hrabri bataljonski poveljnik obrstl. pl. Wojnovich je bil vedno v naši bojni liniji. Bodril nas je s klici: »Burschen vorwärts«, »Nur weiter Brüder«, »Nicht zurückbleiben!« Z njim je šlo vse z velikim navdušenjem naprej. Pogledal sem trenutek nazaj. Ko smo pa po skoku legli in streljali, sem opazil, da je bil ranjen v roko, klical je pa še vedno »Nur weiter! weiter, Courage, Burschen! Ob 2. popoldne smo bili še vedno v hudem ognju, le še okoli 700 korakov od sovražnika oddaljeni.

Jaz sem mojemu krdelu komandiral »vorwärts«, ko se oprem na levo roko, da se pripravim k skoku in odričem od tal, se je razletel tik pred menoj šrapnel, ki me je zadel v levo roko,

raztrgavši in osmolivši mi bluzo. K sreči ni bila zadeta kost, ker mi je le mišičje odtrgalo.

V trenutku sem čutil le udarec ob roko, bolesti nobene, tekla pa sem 100 korakov naprej. Med tekom z roko mahaje sem šele opazil, da mi curlja iz rokava kri, ustavil se pa še nisem. Ko ležim zopet na tleh, da se pripravim k streljanju, sem padel v nezavest, ker sem že precej krvi izgubil. To je opazil moj sosed, rezervni desetnik Manfreda iz Kobarida. S svojo »putzschuro« mi je zadrnil roko, krvavenje se je takoj ustavilo. Dal mi je nekaj vode iz svoje steklenice in nekaj okrepčilnih slaščic, nakar sem se zopet zdrnil. To samaritansko delo je izvršil v hudem ognju, na desno in levo od nas je vse streljalo. Drugi so šli naprej, midva pa sva ostala na mestu približno eno uro. Nato me je spremil nazaj tako dolgo, da me je oddal sanitetni patrolji naše kompanije. Tam sva si segla v roke, in on je oddel nazaj na bojišče. Zavezali so mi za silo rano in prepljali na obvezališče, kjer so bili zdravniki na razpolago. Tam so mi rano izčistili in zavezali, dobil sem tudi sveže perilo, ker je bilo moje s krvjo opojeno. Bilo je to okoli pol 4. popoldne, in sicer v Lipownici. Ranjencev je bilo tam veliko, večinoma ranjenih na rokah in nogah, skoraj vse od šrapnela. Zatem sem šel v Lipownico v neko kmečko hišo, kjer sem se vlegel in pol ure dremal. Ob 5. se prebudim in pridem iz hiše, zdravnik ni bilo tam nobenega več; gledam in vidim, da so se naši vsled premoči sovražnikov nekoliko umaknili. Kaj sedaj? Noge so bile zdrave, torej krenem proti Przemyslanam, z menoj je bil tudi rezervist moje kompanije, ki je bil na vratu ranjen. Konec vasi srečava kmeta z vpreženim vozom. Zahteval sem od njega, naj me popelje z mojim tovarišem v mesto P.; skraja se je obotavljaj, potem je pa le ustregel najini zahtevi. V Przemyslany smo dospeli šele ob 9. zvečer, vožnja je bila dolgotrajna, ker smo se morali ogibati vojaškemu trenu. V Przemyslanih je bilo zelo veliko vojaštva. Na trgu vidim množico častnikov. Stopim pred stotnika generalnega štaba in ga vprašam: Kje je tu Rdeči križ? Prijel je nekega civilista za roko in mu ukazal, naj me pelje v sobo, kjer je bil nastanjen Rdeči križ. V sobi sva dobila za večerjo mleko in piškote. Dekleta od Rdečega križa so naju pa umile. Ranjencev je bilo veliko, legla sva na odkazano ležišče in tu prenočila. Tu smo našli mnogo vojakov našega polka, ki so pripovedovali o nadaljnjem boju našega polka. Dobro sva spala in se odpočila. Zjutraj ostanem in grem zopet na trg, kakor hitro zem zajtrkoval. Vojaštva je bilo tu veliko zbranega. Nad mestom plava aeroplan. Pričenja se obstreljevanje, kakor hitro pa opazijo s kukalom belordečo zastavo, znamenje, da je aeroplan naš, se čuje povelje »Feuer einstellen!« Aeroplanu se ni nič žalega pripetilo, krožil je svojo zračno pot dalje. Moj polk je prenočil na prostem v bojnih vrstah. Meščani so začeli svoje blago prevažati v smeri proti Lvovu. To je bilo v sredo. Srečal sem stotnika našega polka konec mesta, poveljnika strojnih pušk, in ga nagovoril. Tu sem

še od spredaj. Armadni zbor ima danes trikrat širšo fronto kakor pred 40 leti, in vendar ni izgubil, ampak še pridobil na svoji uspešnosti. Tudi s tako fronto more preiti k naskoku, obdržati priborjene postojanke, pokriti 50 odstotkov izgub in vendar še ohraniti svežo rezervo za odločilen naskok.

Koliko časa traja boj in izgube v vojni.

Traja dolgo časa in brezdvomno je, da je zelo utrudljivo to prodiranje od kritja do kritja, to plazenje proti sovražniku in ta napetost noč in dan v vedni skrbi biti pripravljen, da odbiješ protinaskok sovražnika. Ne stopijo vsi vojni zbori takoj prvi dan v boj. Končno, pa saj se je tudi že pri Lipskem delala noč tretjega dne, predno se je zadnji vojni zbor zaveznikov pokazal samo v bližini vojnega pozorišča. V drugi polovici vojne leta 1870. do 1871. so bile večdnevne bitke, kakor pri Orleansu, La Mansu nekaj navadnega. Pa tudi današnje bitke pri dani razporedbi mas na nepregledni razdalji, trajajo več dni, če že ne ravno 14 dni, kakor pri Mukdenu. In vsak dan zahteva zapovedujoči general novih naporov od armad ali armadnih zborov, ki stoje že v boju, in potrjuje navodila onim, ki še niso posegli v boj ali pa jih spreminja, če se položaj obrne.

Toda tako dolgi boji niso več tako krvavi, kakor prejšnji čas. Na Daljnem Vzhodu so znašale dnevne izgube samo 2 do 3 odstotke v primeri s 40- do 50 odstotnimi izgubami za časa Friderika Velikega ali Napoleona. V štirinajst dnevnem boju pri Mukdenu so Rusi in Japonci izgubili manj mož, kakor pa Francozi in Nemci pri Mans la Touru v nekaj urah.

čakal pol ure, bilo je ob 6. zjutraj; ranja me je prišla boleti. Ranjenci so se začeli pomikati v smeri proti Lvovu. Peljali jih je meščanstvo, ki jih je vzelo na svoje vozove, drugi, ki so mogli, so šli peš. Ugibam in zapazim četovodjo Stengla moje sosedne kompanije in rezervnega kadeta Ukmarja, rodome iz Trsta. Ukmar me je spoznal, bil sem namreč svoj čas v Trstu pri južni železnici in sem stanoval pri njegovih starših. Zakliče me po imenu, bila sva prijatelja. Ukmar je bil ranjen v nogo in ni mogel več hoditi. Prosi me, naj mu poskrbim voz, da se popeljemo v Bobsko. Dobim ga v bližnji vasi in se vrnem k Ukmarju. Ob 10. dopoldne sedemo na voz, ob štirih popoldne (27. avgusta) smo bili že v Bobrki. Zapelje nas naravnost v sobo k Rdečemu križu. Zdravnika nas sprejmeta in rane pregledata. Dobimo večerjo. V tej sobi sta stala tudi dva častnika našega bataljona ranjena; poznala sta me po glasu in poklicala v sobo. Prenočili smo tu od 27. na 28. avgusta. Rečeno nam je bilo, da se odpeljemo od tod v Stryj. Dne 28. avgusta dopoldne slišimo iz daljave gromenje topov. Šli smo na kolodvor in se odpeljali ob 1. uri popoldne z vlakom v Stryj, kamor smo dospeli ob 8. uri zvečer. Rana me je čedalje bolj bolela; iz vlaka izstopivši me zapelje železniški mojster k zdravniku. Ta gospod je bil vseskozi prijazen; vzel je mene in mojega tovariša četovodjo Stengla k sebi v prenočišče in naju prav dobro pogostil. Dne 29. zjutraj greva na kolodvor, kjer so opravljali službo naši sanitetci iz Grada. Od tu naju peljejo v garnizijsko bolnišnico. Ker nisva prišla takoj na vrsto, pride zopet po naju dotični gospod železniški mojster in naju povabi na dobro kosilce. Popoldne se vrneva zopet v garnizijsko bolnišnico. Štabni zdravnik mi dovoli na prošnjo, če smem v Ljubljano, da to lahko storim. Dne 29. (sobota) sedem v Stryju na vlak, v sredo, dne 2. t. m. ob pol 2. sem bil že v Ljubljani. Med potom so nas na železniških postajah prevezovali, ljudje so nam dajali kruha, jedil, vina, sadja in cigaret. Povsod so nas srčno pozdravljali.

Moj tovariš Stengel se nahaja tu v bolnišnici; na desni roki mu manjkajo trije prsti, odstreljeni pri prvem čenku. Jaz sem doma v domači preskrbi.

Govorilo se je, da smo bili pri Lipownicy izdani od moskalofilskega prebivalstva. Rusini, ki so baje na naše patrolje streljali in na cerkveni zvon udarili. Rusi, ki so bili le še pol ure od nas oddaljeni, so se nato premaknili na vzvišen kraj in se tam zavarovali.

Našel sem okoli 300 ruskih patronov v vreči. V boju smo jih v naše puške posamezno basali in tudi z njimi streljali. Na koncu so jako koničaste. Med potoma sem jih, kar mi jih je ostalo, precej razdal. Eno sem hranil za spomin, pa tudi ta je izginila, ko je šla od rok do rok.

Mojo bluzo, ki je na rokavu pretrgana in osmojena, bom hranil za spomin in mislim, da mi je ne bo treba vrniti.

17. pešpolk se je boril na levo od naših čet.

KAJ PRIPOVEDUJEJO RANJENCI V GRADCU.

Štajerski polki spadajo k 3. vojnemu zboru, kakor naši. Zato bo tudi nas zanimalo, kaj pravijo ranjenci v Gradcu.

»Grazer Volksblatt« prinaša nekatera zanimiva poročila ranjencev. Neki artiljerist polka poljskih haubic št. 3 je bil z regimentom v boju dne 26. avgusta pri Przemilani od 10. ure dopoldne do 7. ure zvečer, vedno v ognju z rusko artiljerijo. Pravi, da ruska artiljerija dobro strelja, ampak strelji so za nič, kar razpadajo, kakor prah. »Na moj top« pravi, »je padlo več kakor 100 granat, pa ni nobena škoda naredila. Samo prašni smo postali.« Ranjen je bil 27. avgusta ob 9. uri zvečer, na planjavi ob cesti v Przemilani. Njih kolona je bila dolga 1½ km; top za topom. Naenkrat je začelo v bližnjem gozdu šumeti, kozaki pripravljeni so navalili z velikansko silo nanje, tako da niso mogli naši priti do ognja. Napad je strašen. Naši so se borili kakor junaki. Artiljerist je dobil udarec na glavo, kri se mu je udrila po brazu. Kar naenkrat se zopet posveti in šrapnel odtrga konju glavo. Artiljerist pade pod konja. Potem se ne spominja več, kaj je bilo. Njegov brat ga je našel pod konjem in ga peljal na obvezovališče.

Dva druga artiljerista tega polka sta bila ranjena pri Krasnem in sicer 27. avgusta, v smeri proti Kamionki.

Ganljiva slika v bolnišnici.

K ravnokar omenjenemu artiljeristu, ki je pripovedoval o boju pri Przemilani, je stopil star kazniški nadpaznik: »Torej, Vi ste bili zraven, ko je moj sin umrl.«

»Ja, zraven sem bil,« odvrne artiljerist.

»Kje je pa bilo, kdaj je bilo?«

»Dne 27. avgusta pri Przemilani, ko so nas kozaki napadli.«

»Kako je pa bil ranjen?«

»Dobil je strel v glavo.«

»Ali ste bili zraven, ko je umiral?«

»Seveda sem bil, dolgo ni trpel.«

»Kaj je pa rekel nazadnje?«

»Ležal je na kamnju in nas prosil: Preložite me s kamnja. Tukaj nočem umreti, je premrzlo. In pozdravi mi... Tovariši so ga deli na mehka tla. Tam je umrl...«

Oče je obstal, usta so se mu spreminila na jok.

V drugi sobi je ležal ranjeni rezervni korporal 87. infanterijskega pešpolka 3. zbora. Pripoveduje, da je stal junaški pešpolk celjski dne 26. avgusta pri Rava-Ruska v ognju. Imeli so precejšnje izgube, bili so močno prizadeti, ampak umaknili se niso kljub veliki premoči sovražnika. »Bilo je strašno,« pravi ranjenec, ki ima celo roko v povozu. Ponoči je bilo treba obvezovališče zapustiti in pri tej priliki je padlo več naših težko ranjenih Rusom v roke.

naglo zalaganje s streljivom. Patroni, katere vozijo avtomobili nepretrgano na fronto, so najboljše in najvarnejše rezerve. Vse čete, ki se jih je časih zadrževalo, da v odločilnem trenutku napravijo naskok, morajo biti dandanes že naprej odločene za naskok od strani. In čim znatnejše je njihovo bistvo, tem uspešnejše bodo posle v odločilen boj.

Naloga drugih čet.

Za naskok na sovražnikovo krilo moraš predvsem vedeti, kje se ta nahaja. Tozadevna poizvedovanja so bila dosedaj zaupana konjenici. Upati je — piše general von Schlieffen — da bo to pravzaprav naloga vodljivih zrakoplovov in aviatikov, ki lažje opazujejo iz višine, kakor pa konjenica med ovirami gozdov, hribov in krajev. Pa kakor mora konjenica, predno se napravi na poizvedovanje, prej pobiti sovražnikovo konjenico, morajo biti tudi zrakoplovci pripravljeni, da se spoprimejo s sovražnikovim zračnim brodom. Srečen je tedaj lažji zrakoplov, ki se lahko višje dvigne v zrak kakor sovražnik in od tam meče pogubne bombe na sovražnika in se potem naglo umakne, da ga ne objamejo plameni, ki šinejo iz raztrganega oboja. Konjenica, kateri je tako odvzeta naloga poizvedovanja, skuša bljuvati na sovražnika ogenj iz svoje artiljerije, svojih strojnih pušk in karabinov, ki nesejo daleč. Vendar prodira vedno proti sovražnikovi konjenici in jo mora spraviti iz boja, predno se loti svoje zaupane naloge. Kajti tudi nov način boja ne more ničesar izpremeniti na teh načelih: predvsem se mora bojevati artiljerija proti artiljeriji, konjenica proti konjenici, zračno brodom proti zračnemu brodom, predno morejo vse te čete združeno sodelovati z infanterijo pri odločilni zmagi.

Prvo številko

„Ilustriranega Glasnika“

ponatisnemo še danes in bo jutri zjutraj (v nedeljo) zopet v razprodaji. — Dobila se bo od 7. ure nadalje v trafikah in v pisarni „Nat. tiskarne“

»Ali veste, kaj se je zgodilo z Vašimi tovariši.«

»Ne vem; ko smo pogledali proti poljskemu lazaretu, je nastal tam ogenj. Ali so Rusi lazaret zažgali ali razstrelili, ne vem. Morda so reveži zgoreli.«

Neki ranjeni častnik je pripovedoval, da se je belgijski pešpolk boril na strani deželnih bramborcev in celjskega pešpolka dne 26. in 27. avgusta pri Rava-Ruska in da so se sijajno držali. Komandant 3. kora feldzugsmeister Kollerus pl. Geldern je peljal večkrat štajerske polke pred fronto na naskok. Vse vesti, da so štajerski polki uničeni, od daleč ne odgovarjajo resnici. Častniki so glede vojakov polni hvale.

IZ PISEM NAŠIH VOJAKOV, DOŠLIH PO VOJNI POŠTI.

O junaštvu slovenskih čet, ki so se borile na severu, prihajajo poročila, ob katerih strmi svet nad neustrašenostjo in neupogljivostjo naših ljudi. Vsi pravijo, da Slovencev kar ni bilo zadržati. Mnogi so si po prvih streljih ruskih topov prižgali pipe in šli z gorečimi pipami naprej v boj. Najbolj priprost naš vojak je takoj spoznal situacijo.

Vsa poročila iz severnega bojišča potrjujejo, da Rusi delajo z razvito špijonažo. Tako so slovenski vojaki videli rusinskega kmeta, ki je s kretnjami rok izdajal gibanje naših čet. Vohun je padel, zadet od šestih krogelj. Rusi so izdajalec med domačim prebivalstvom naročili, naj, kadar pridejo avstrijski vojaki, zažgo toliko hiš, kolikor avstrijskih polkov pride. Pet minut za tem so pričeli Rusi pošiljati šrapnele na dotične točke. Rusi zažgane hiše plačajo. Zanimivo je gledati kozake, ki se pripravijo na strele. Konj se mu vleče pred kozaka in kozak strelja preko konja. Sicer so pa kozaki divjaki in moré celo ranjence ter jih zažigajo. Poljaki in Poljakinja so pa zelo dobri ljudje in obsipajo bolnice.

Sijajni junaški čin je izvršil nadporočnik 5. dragonskega polka Intermauer, zet grofa Barbota. Bile so v Ljubljani že razširjene govorice, da je vjet. Nadporočnik je prejezdil skozi sovražne čete, ki so sabljale po njem, a ostal je živ, za kar se ima zahvaliti tudi svojemu izvrstnemu konju. Nadporočnik ima več ran.

Sijajno se je obnesel v bitki pri Krasniku, stotnik domobranskega pešpolka št. 16, Slavik, ki je bil takoj na bojišču povišan za majorja.

DESETLETNI DEČEK REŠIL OGRSKEMU VOJAKU ŽIVLJENJE.

Budimpeštanski listi poročajo: Iz zadnjega vagona ranjencev, ki je te dni došel, je izstopil med okrog 60 ranjenci tudi težko ranjen infanterist. Njegova desna roka je bila povita z debelo obvezo, z levico pa je peljal okrog deset let starega dečka, ki zelo prijazno in zaupljivo pogleduje okrog stoječe gospode od Rdečega križa. Infanterist pravi, da je dečka, ker mu je rešil življenje, iz hvaležnosti vzel seboj in ga hoče tudi vzgojiti. Bilo je po bitki pri Loznici, pripoveduje težko ranjeni, in dobil sem nalog, da izvem, ali se na severno od naše postojanke ležečem kraju nahajajo še sovražniki ali ne. Na povratku sem zašel. Bil sem grozno žejen. Šel sem v neki gozd, kar zagledam tegale dečka. Razumel sem nekoliko srbski in vsled tega sem prosil dečka, naj mi pokaže vodnjak. Voljno se mi je mali pridružil in me peljal k gozdni studenci, kjer se je nekoč napajala živina. Pri tem mi je pravil, da je sin nekega pastirja. Pripomnil je ponosno, da ni Srb, temveč dober Bulgar. Podaril sem dečku denar in deček me je zopet odpeljal iz gozda na polje. Komaj sva prestopila rob gozda, pa je začelo pokati; bila sva obstreljena od Srbov. Že ena prvih krogelj je prevrtala mojo desno ramo. Ker je bila ranjena tudi kost, sem se sesedel na tla in čakal sem, vdan v svojo usodo, bližnji konec. Tedaj je pobral desetletni deček mojo puško in me prosil, naj mu pokažem, kako se strelja s puško. Naučil se je takoj in tedaj je deček sprožil eno

kroglo za drugo na za ograjo skrite Srbe, kar ne bi mogel drugače naben drug star infanterist. Srbi so mislili, da so čete goste zasedle gozd in otvorili na nas vsled tega morilni ogenj. K sreči pa naju ni zadela nobena krogla. Ker se je čulo streljanje, je prispela naša ulanska patrolja, prepodila sovražnika in me hotela peljati k obvezovalnici. Pa moj deček se je oklenil jokaje za moj pas in me sočutno prosil, naj ga vzamem seboj. Prošnje malega rešitelja nisem mogel odkloniti. Vzel sem ga seboj in čeprav sem velik revež, ga bom preskrbel in vzgojil.

RANJENCI V GRADCU, MARIBORU IN LJUBLJANI.

Gradec, 5. septembra. (Kor. urad.)

Včeraj opoldne se je pripeljal v Gradec en vlak ranjencev iz Galicije. Bilo je vseh skupaj 257: 104 so prepeljali v graške bolnišnice, druge so peljali v Maribor in Ljubljano. Na kolodvoru so jim graške dame vse lepo postregle. Pred kolodvorom je občinstvo ranjence prisrčno pozdravilo.

× × ×

V Ljubljano so pripeljali naslednje ranjence: Infanterist Sattler Rudolf, 16. poljska kompanija pešpolka št. 17 iz Zgornje Šiške, ustreljen v levo ramo, lahko ranjen. Nadomestni rezervist Jozef Omejc, 3. poljska kompanija pešpolka št. 17, iz Medvoda, ranjen od šrapnela, prst odbit, drugi nalomljen, lahko ranjen. Rezervni infanterist Fr. Zgajnar, 3. poljska kompanija pešpolka št. 17, iz Trebelna pri Krškem, desno stegno od krogle prestreljeno, težko ranjen. Nadomestni rezervist Franc Lipovec, 4. poljska kompanija pešpolka št. 17, iz Dolenje vasi pri Kočevju, rana od strela na desni rami, lahko ranjen. Narednik Klement Matušek iz Korvina na Moravskem, bolan. Topničar Jozef Šinigoj, 8. topničarski polk, ranjen na rami in trebuhu, lahko ranjen. Narednik Otto Stengel, 5. kompanija 27. domobranskega pešpolka, ranjen na desni roki. Narednik J. Pirc, 5. kompanija 27. domobranskega pešpolka, ranjen od šrapnela na levi roki. Rezervni infanterist Jakob Vittor, ranjen na glavi. Rezervni infanterist Alojzij Cancari ima prestreljeno levo podlehniko. Infanterist Anton Novak, 1. kompanija 27. domobranskega pešpolka, bolan. Infanterist Valentin Zorzon, ranjen na levi rami. Infanterist Jakob Janc, kontusija leve roke po šrapnelu. Infanterist Franc Kodelja, 8. komp. 27. dom. pešpolka, ranjen na nogi. V domači oskrbi je stotnik pl. Noe, ki ima prestreljeno desno stegno. Vsi ranjenci domobranskega polka so lahko ranjeni.

V Ljubljani so nadalje ranjenci s severnega bojišča: rezervni častnik Weber, rezervni kadet 47. pešpolka A. Kos, uradnik »Ljudske posojilnice«, doma iz Idrije. Ima udarec na hrbtu. Ranjen je dalje nadporočnik 27. pešpolka Detela.

V Ljubljano so pripeljali tudi ranjenca alpincev Ignacija Krmeca iz št. Vida, ki je zaboden v prsa. Ranjen je lahko.

Nepozabljiv bo vsakemu prizor, ko so včeraj pripeljali prve ranjence našega domačega pešpolka št. 17. Na kolodvoru je bil dež. predsednik klub občinskih svetnikov S. L. S. je zastopal g. Lilleg. Dame so vojakom postregle. Neki vojak 17. pešpolka je imel seboj uplenjeno rusko puško. Nekdo se je moral na vožnji v mesto vvesti poleg njega, še-le potem je dovolil, da mu jo drži.

V Celje so pripeljali ranjenega nadporočnika 7. pešpolka Potočnika. Ranjen je generalni major 55. inf. brigade v Trstu Alfred pl. Hinke. Ranjen je lahko in bo kmalu šel zopet na bojišče.

V domobranski vojašnici v Ljubljani je stalna bolnišnica, moderno urejena z vsemi pripomočki. Bolnico so sedaj povečali, tako da ima 150 postelj, prostora je pa za slučaj potrebe še dosti na razpolago.

Novi papež Benedikt XV.

Zopet se je ob volitvi novega papeža uresničil rek: Kdor gre v konklave kot papež, pride nazaj kot kardinal. Za glavarja cerkve je izvoljen mož, ki ni nihče nanj mislil.

Nadškof della Chiesa je bil imenovan za kardinala komaj letos maja meseca in danes sedi že na papeški stolici kot Benedikt XV.

Papež Benedikt XV. združuje v svoji osebi dve lastnosti, je vnet dušen pastir, ki se je poleg drugih stanovskih opravil vedno z ljubeznijo oklepal dušno-pastirskega dela. Na drugi strani je jako spreten diplomat, ki je leta in leta delal v diplomatski pisarni pokojnega kardinala Rampolle.

Papež Benedikt XV. je rojen v Pegli pri Genovi leta 1854. kot sin stare grofovske družine. Gimnazijo je dovršil v Genovi, ravno tako tudi pravne študije. Leta 1874 je postal doktor prava in se posvetil nato bogoslovnim študijam. Duhovnik je postal leta 1878. Nato je šel v Rim v diplomatsko službo; leta 1883 je postal nuncij v Madridu in odšel do leta 1887. Nato je prišel zopet v Rim in postal podtajnik Leo XIII. in Pija X. do leta 1907., ko je bil imenovan za nadškofa v Bologni.

× × ×

Papež Benedikt XV. je podoben Piju VII. Nekoliko pripognjen je in nosi očala. Njegova mati, rojena Migliorati, je potomka rodbine Inocenca VII. Sveti Oče ima dva brata, eden je italijanski admiral, drugi podadmiral; eden njegovih nečakov je jurist. Vsi stanujejo v Rimu.

Sedanji sv. Oče je enkrat izjavil, da bi rad do svoje smrti v Rimu stanoval, a pokorščina ga je klicala v Bologno. Z gniljivo pobožnostjo in z največjo dušno gorečnostjo se je že kot uradnik papeževnega državnega tajništva prostovoljno posvetil pastirstvu. Maševal je vsak dan pri redovnicah nekega nemškega samostana. Po sv. maši je mnogokrat poldrugo uro molil. Vsak petek je imel v cerkvi sv. Roka križev pot; vsako soboto je pri sv. Roku več ur spovedoval.

Sv. Oče govori francosko in angleško. Njegova posebna prijateljica sta nadškof Aversa v Braziliji in uditore Marchetti v Monakovem. Popolnoma je poučen v važnosti strokovnih društev in kršč. soc. gibanja.

Pred kratkim se je zelo spoštljivo izrazil o habsburški cesarski hiši in z največjo simpatijo o napredovanju katoliške stvari v Avstriji.

Visoki cerkveni krogi sodijo, da si je izbral novi papež ime Benedikt XV. zato, ker je bil papež Benedikt XIV. (1740—1758) rojen v Bologni, kjer je bil pozneje tudi nadškof. Visoki cerkveni dostojanstveniki je rekel, da je Benedikt XV. v primeri s Pijem X. nizke postave in je pristavil: »Bog ga je pozval, da v težkih časih vlada, Bog mu bo pomagal.«

× × ×

RANJSKI DEŽELNI ZBOR APOSTOLSKEMU NUNCIJU NA DUNAJU.

Apostolska nuncijatura
Dunaj.

Ob srečno izvršeni izvolitvi novega poglavarja naše svete katoliške cerkve, prosim Vašo ekscelenco, da izvoli vzeti na znanje in sporočiti na stopnice prestola sv. Petra izraz radostnega zadovoljenja in zagotovilo nespremenljive zvestobe in udanosti kranjske dežele do Sv. Stolice.

Dr. Šusteršič,
deželni glavar na Kranjskem.

× × ×

DRŽAVNI TAJNIK NOVEGA SV. OČETA. — PRVI KONSISTORIJ.

Rim, 5. septembra. Sv. Oče Benedikt XV. je imenoval za svojega državnega tajnika kardinala Domenika Ferrata. Prvi konsistorij bo novi sv. Oče imel dne 8. septembra.

NOVI DRŽAVNI TAJNIK V VATIKANU.

Domenico Ferrata, novi državni tajnik, slovi kot eden najbolj spretnih in sposobnih diplomatov in cerkvenih dostojanstvenikov. Star je sicer že 67 let, ali je zelo gibčnega, mladostnega duha. Je jako energičen in hitro odločljiv mož. Rojen je bil v Gradoli, na obali jezera Volseno na severu rimske province. Kot nuncij je bil Ferrata 5 let tudi v Parizu, kjer je skušal katoliško politično stranko sprijazniti z republiko.

PRVE ODREDBE NOVEGA PAPEŽA.

»Messaggero« poroča: Razen imenovanja monsignora Parolina, nečaka papeža Pija X. za kanonika cerkve sv. Petra je določil papež, da se dá preži-

velim sestram Pija X. višja penzija, kakor je bila zaprosena od pokojnega papeža, da bodo mogle sestre z monsignorom Parolinom ostati v Rimu. Papež Benedikt XV. želi, da se izvrši njegovo kronanje v Sikstinski kapeli in to z ozirom na sedanji resni položaj, brez velikih slavnosti. Določil je tudi, da bo na dan 8. septembra, na dan Marijinega rojstva prvi konsistorij, kjer bodo dobili v konsistoriju meseca maja imenovani kardinali dr. Piffi, dr. Czernoch in Guisasola kardinalske klobuke.

PAPEŽ SPREJEL V AVDIJENCI SVOJEGA BRATA.

Rim, 5. septembra. (Kor. urad.) Papež je sprejel v avdijenci svojega brata countadmirala Giovanija della Chiesa. Nato se je podal v Sikstinsko kapelo, kjer se je vršilo zahvalno cerkveno opravilo.

PREPOZNO H KONKLAVAM

sta došla ameriška kardinala Gibbons in O'Connell.

Predniki papeža Benedikta XV. istega imena.

V imenu, ki si ga privzame novoizvoljeni papež, tiči vedno nekaj simbolične in pomenljive zveze s kakim prednikom istega imena. Pogosto odločuje zasebno spoštovanje do katerega velikega moža, okoliščina da je bil rojen v isti deželi ali mestu, da si ga hoče vzeti novi papež za vzor svojega delovanja ali kaj podobnega. Zato hočemo v naslednjem podati kratek zgodovinski pregled o papežih, ki so nosili ime Benedikt.

Prvi Benedikt se pojavi v 6. stoletju (574—578). Vladal je v burnih, žalostnih časih, ko so Langobardi poplaval vso gornjo in srednjo Italijo. Nastala je strašna lakota. Bizantinski cesar Justin II. je na prošnjo papeža Benedikta ukazal uvažati iz Egipta mnogo žita, a je le malo pomagalo. Papež je umrl od žalosti nad strašnim razdejanjem, ki ga je povsod obdajalo (578).

Benedikt II. je vladal prilično sto let pozneje, a stal je na krmilu katoliške cerkve komaj eno leto (684—685). Bil je Rimljan po rodu, učen, pobožen in zelo darežljiv do revežev. Značilno je, da ga je celo bizantinski cesar Konstantin IV. določil za varuha svojima dvema sinovima. Cerkev ga časti kot svetnika.

Zdaj je preteklo skoraj dve sto let, preden se pojavi nov Benedikt v papeški zgodovini. Benedikt III. (855—858) je bil tudi Rimljan. Le prisiljen se je dal v Lateranu kronati za papeža. Nekateri nezadovoljnice so hoteli od njegovi izvolitvi napraviti razkol in s pomočjo poslancev cesarja Lotarja kardinala Anastazija posaditi na apostolsko stolico, toda rimska duhovščina in ljudstvo se je soglasno izjavila za Benedikta, ki je doživel zadoščenje, da so ga ob njegovem škofovskem posvečenju vsi bivši nasprotniki prosili odpuščanja. Benedikt je vladal tri leta. Skrbel je za lepoto rimskih cerkva, katere je bogato obdaroval. Na vzhodu so se že pojavljala prva znamenja verlikega grškega razkola.

Vlada naslednjih šestih papežev, z imenom Benedikt pripada desetemu in enajstemu stoletju. Prvo nosi v zgodovini značilno ime »železno stoletje«. Bila je doba, ko je skoraj po vsej Evropi zavladalo divje barbarstvo. Na Francoskem napadi Normanov, v Italiji vpadi Saracenov, v srednji Evropi navalj Madjarov. Razdružile so se vse politične in cerkvene vezi, le pest močnejšega je odločevala. V Italiji so se razni močitelji bojevali za rimsko cesarsko krono, v Rimu so plemiške stranke tekmoval med seboj za vpliv in svojevoljno, proti vsem zakonom postavljale svoje privržence na papeški prestol. Apostolska stolica je bila podobna zvezanemu jetniku, kateremu se ne sme v zlo šteti sramota, ki se nad njim godi. Papeži so večinoma vladali le malo časa in umrli pogosto v ječi nasilne smrti. Benedikt IV. (900—903) je bil izmed boljših papežev te dobe. Slovel je zaradi svoje milosrčnosti. Enako tudi Benedikt V. (964—965), s priimkom Grammaticus, katerega je soglasna volja rimskega ljudstva dvignila na prestol. Ker je pa Benedikt postal papež proti volji nemškega cesarja Otona I. je moral I. 964. iti v pregnanstvo. Cesar Oton I. je prišel z veliko vojsko pred mesto Rim, ga oklenil in premagal deloma z lakoto, deloma z orožjem. Rimljani so papeža Benedikta izročili cesarju, ki ga je odpeljal v Hamburg in izročil škofu Adalagu v varstvo. Tu je nesrečni Benedikt umrl. Njegove ostanke je Oton III. I. 999. ukazal prepeljati v Rim. — Benedikta VI. (973—974) je ple-

miška stranka Krescencijev vrgla s prestola in ga menda v ječi ukazala umoriti. — Naslednji štirje Benedikti VII., VIII., IX., X. so bili iz rodu grofov Tuskulanskih, ki so takrat imeli v Rimu vso oblast. Osmi Benedikt (1012—1024) je bil zelo dober papež, poln odločnosti in svete vneme za izboljšanje cerkvenih razmer. Od cesarja Henrika II. je izposloval pravico, da je smela rimska duhovščina papeža svobodno voliti. — Benedikt IX. (1033—1056), ki je dosegel tiaro v starosti 18 let in Benedikt X. (1058—1059) sta bila zadnja papeža iz te žalostne dobe.

Poslej je minilo tri sto let, preden je zopet nastopil nov Benedikt. V zapisniku papežev ga najdemo kot naslednika znamenitega Bonifacija VIII. (1303). Benedikt XI., preje kardinal-škof v Ostiji, je bil iz dominikanskega reda, pobožen, ljudomil in ponižen mož. Nasprotstvo s francoskim kraljem Filipom Lepim, ki se je pod njegovim prednikom poostrišlo do smrtnega sovraštva je izkušal ublažiti s prijazno prijenljivostjo. Toda bil je tudi odločen dovolj, da je napadalce Bonifacija VIII. v Anagni kaznoval s cerkvenim izobčenjem. — Umrl je nenadoma čez eno leto v Perudži, skoraj gotovo zastrupljen od Francozov (1304).

Benedikt XII. (1334—1342) preje Jacob Fournier) spada med takozvane »francoske papeže«, ki so stolovali v Avinjonu. Preje je bil cistercijan, zato imenovan »beli kardinal«. Njegovi sodobni biografi trde, da je prekašal vse svoje prednike enakega imena in hvalijo zlasti njegovo pobožnost, vneto in ponižnost. Ko so ga Rimljani prosili, da bi se vrnil v Italijo, jim je obljubil, da hoče prestaviti svojo stolico v Bologno, ako mu meščani obljubijo pokorščino in zvestobo. Toda uporni Bolonjčani mu tega niso hoteli storiti. Zato je Benedikt zase in za svoje naslednike v Avinjonu sezidal veliko, novo palačo. Za poslovanje papeške kurije in cerkvene discipline je izdal Benedikt XII. mnogo koristnih odlokov.

Sedaj skoraj 400 let potem ne najdemo v vrsti papežev nobenega Benedikta. Še le v 18. stoletju se je kardinal Peter Frančišek Orsini po izvolitvi privzel ime Benedikt XIII. (1724—1730). — Bil je redovnik, dominikan, in užival velik ugled zaradi svoje iskrene ponižnosti in delavnosti. Njegovi odloki so veljali zlasti izboljšanju cerkvene discipline, na Francoskem je imel boje z Janzenisti. Mnogo težav mu je napravljalo pri cerkveni vladi državni absolutizem, ki je vedno globlje posegal v cerkvene pravice. Miroljubni Benedikt XIII. je izkušal s pogodbami rešiti sporne zadeve. Tako je sklenil pogodbo s cesarjem Karolom VI. v zadevi siciljskega kraljestva in s savojskim vojvodom Viktorjem Amadejem, kateremu je izročil patronsko pravico čez vse cerkve in samostane v njegovih deželah. Mnogo je škodilo papežu Benediktu da je vse svoje zaupanje naklonil hinavskemu in skopemu dvorjanu Nikolaju Cascia, ki ga je nesramno varal in zlorabil svoj vpliv na papeža za umazano dobičkarstvo.

Najznamenitejši izmed vseh Benediktov, ki so doslej vladali, pa je štirinajsti tega imena, preje imenovan Prosper Lovrenc Lambertini. Benedikt XIV. je bil rojen v Bolonji 31. marca 1675 iz stare plemenite rodbine. Z veliko vneto se je posvetil študiju bogoslovja in cerkvenega prava. Pri vsem resnem

Vojni dogodki.

(Od 28. avgusta do 4. septembra 1914).

1. septembra se je končno odločila velikanska bitka na ruskem bojišču, ki je trajala teden dni in se je vršila na prostoru med Zamostjem in Tyšovcem. Avstrijska armada je pod poveljstvom generala Auffenberga slavno zmagala in Ruse pognala čez reko Bug. Naši so vjeli cele velike oddelke ruske armade — nad 20.000 mož — in zalepnile 200 ruskih topov. Tudi armada generala Dankla, ki napada Lublin, dosega sijajne vspuhe in bo Lublin kmalo naš. V vzhodni Galiciji boj pred Lvovom še ni končan, a ni več nobenega dvoma, da bo ruski poraz tudi na tej točki popoln, da se noben ruski vojak ne bo več prikazal čez mejo. V Vzhodni Prusiji je nemška armada pri Orlsburgu popolnoma potolkla veliko rusko vojsko in zajela 70.000 Rusov, med njimi dva generala, mnogo topov, zastav itd. V nadaljni bitki pri Neidenburgu so Nemci popolnoma uničili dva ruska armadna zbora.

S temi avstrijskimi in nemškimi zmagami nad Rusi je končno razbit francosko-ruski ofenzivni načrt proti Prusiji in Galiciji.

Na Francoskem in v Belgiji Nemci s tako naglico in silo prodirajo, da so

stremljenju pa je bil vedno prijaznega, veselega obličja, vzornega življenja in otroške pobožnosti. Ko je dokončal svoje študije, je v Rimu hitro prišel do vplivnih služb. Bil je član raznih kongregacij in opravljal po naročilu papežev še druge zaupne posle. L. 1731. je postal nadškof v svojem rojstnem mestu Bolonji, kjer je mnogo deloval v korist znanosti in svoje škofije. V teh letih je izdal celo vrsto znamenitih del iz cerkvenega prava, skrbel je za izboljšanje cerkvene discipline, za olepšavo cerkva in si pridobil v desetih letih svojega višjepastirskega delovanja splošno priznanje in zaupanje. Ko je Klemen XII. I. 1740. umrl je šel Lambertini 5. marca v konklave. Kardinali se dolgo časa niso mogli zediniti, koga bi volili. Tu jim je baje rekel Lambertini: »Čemu toliko premišljevanja? Ako hočete imeti svetnika, vzemite kardinala Gottija, ako hočete politika, volite Aldobrandinija, ako pa hočete dobrovoljnega starčka, pa vzemite mene.« A to je bila le šala, kakršno je Lambertini večkrat napravil. Ko je z imenom Benedikt XIV. zasedel papeško stolico, je sijajno izpolnil nade, ki so jih kardinali vanj stavili. Bil je izmed največjih učenjakov, kar jih je kdaj sedelo na stolici sv. Petra. Vendar njegova znanost ni bila gola teorija ampak je služila praktičnemu življenju. Nepregledna je vrsta odlokov v vseh strokah cerkvene uprave, ki jih je izdal. Skrčil je cerkvene praznike, prekrbel, nove izdaje obrednih knjig, posebno še martirologija, izdal je navodila za spovednike, misijonarje in določil cerkveno stališče pri sklepanju mešanih zakonov. Znamenito je njegovo delo »o škofijskih sinodah«. Obsodil je dvoboj in skrivne družbe prostozidarjev. Za naše dežele je pomenljivo, da je na prošnjo cesarice Marije Terezije leta 1751. zatrl akvilejsko patriarhijo in mesto nje ustanovil dve nadškofiji, gorško in videmsko, prvo za avstrijske, drugo za beneške pokrajine. Za podložnike cerkvene države je skrbel s strogimi zakoni zoper oderuštvo; znanosti je pospeševal z ustanovitvijo učenih družb; velikansko knjižnico je pomnožil z mnogimi dragocenimi deli, akademijo svojega rojstnega mesta je obdaroval z zbirko umetniških slik, kipov in znamenitih knjig. Vsak dan je zbral zvečer okoli sebe učenjake, s katerimi je reševal zgodovinska, pravna in literarna vprašanja. Njegova zbrana dela, ki jih je izdal jezuit Azevedo, obsegajo 12 debelih zvezkov. Po 18 letih plodnosnega delovanja je umrl 3. marca leta 1758.

Ni dvoma, da je bil spomin na slavnega Benedikta XIV. merodajen tudi za novoizvoljenega papeža, ko si je privzel ime Benedikt XV. Kakor on sam, je bil tudi njegov slavn prednik bolonjski škof in na njegove zasluge za znanost; za mesto in škofijo še spominja njegov velikanski kip v veži bolonjskega vseučilišča. Kakor je Benedikt XIV. služila znanost pred vsem za rešitev praktičnih potreb, tako se ima pridružiti praktični moment tudi znanstvenemu stremljenju novega papeža, saj bo de ena njegovih glavnih nalog izdaja cerkvenega zakonika.

A preden bodo te in druge naloge stopile preden, bo moral kot poslanec miru zopet združiti razdvojene narode in pomiriti bojni vihar, ki Evropo pretresa. V ta namen kličemo novoizvoljenemu papežu: Na mnoga, srečna in plodonosna leta!

dospeli že do Compiègne v dolini reke Oise in so od Pariza oddaljeni le še 60 km. Svoj skorajšnji obisk so Parizanom že naznanili z bombami, ki jih nemški zrakoplovci mečejo na Pariz. Francoska vlada je že zapustila mesto. Tepeni so bili Francozi v zadnjih dneh: 31. avgusta jih je potolkel polkovnik Kluck v kumbleškem ozemlju; polkovnik pl. Bulow jih je strahovito porazil pri S. Quentinu in vjel cel angleški bataljon; polkovnik baron pl. Hausen jih je zapolnil pri Rethelu; vojvoda Virtemberški je prodir čez reko Maaso; utrdba Les Ayreles je padla. Nemški prestolonaslednik je vjel celo posadko trdnjave Montmedy s poveljnikom vred in trdnjavo zasedel. Bavarski prestolonaslednik bije Francoze na lotariški meji. V nemških rokah je fort Marainviller in padla je tudi trdnjava Givet. 1. septembra so bili Francozi grozovito tepeni med Reimsom in Verdunom. Trdnjavi Lille so Francozi že tudi dali slovo, podrlj utrdbe in naročili prebivalcem, naj mirno sprejmo nemške čete. Tako je učinkoval zgled, ki so ga Nemci postavili v staroslavnem belgijskem mestu Lièwenu; prebivalci tega mesta so namreč iz zasede streljali na nemške vojake, naker so Nemci mesto zažgali in je do tal porušili. — Belgijci so zapustili mesto Mecheln, ki leži sredi med Brusljem in Antverpnom.

28. avgusta je močno angleško brodogradništvo pri Helgolandu napadlo majhen oddelek nemške mornarice, ki se je brabro branil. V neenakem boju so se potopile tri nemške male križarke: »Ariadne« z 350 tonami ter »Köln« in »Mainz«, vsaka po 4350 ton; potopil se je tudi en nemški torpedni čoln. V španski luki Rio del Oro je pa angleška križarica »Highflyer« potopila veliki nemški brzoparnik »Kaiser Wilhelm der Grosse«, ki je bil spremenjen v pomorno vojno ladjo.

29. avgusta so Japonci začeli z morske strani obstreljevati nemško luko Cingtao na Kitajskem.

Ameriške Združene države so proglasile nevtralnost.

× × ×

To so v kratkem vojni dogodki zadnjih dni. Ti dogodki dovolj glasno in jasno govore, da vojna na suhem ne more drugače končati nego z zmago Avstrije in Nemčije. Pa tudi na morju se nameni sovražnikov, da bi uničili avstrijsko in nemško vojno mornarico, nikakor ne bodo posrežili; za to jamčijo poleg velesposobnih mornaric tudi močje, ki vodijo usodo obeh držav. Bodočnost je naša!

RUSKO VOJAŠTVO.

59968

1. Podadmiral.	4. Kozak iz Tereka.	7. Častnik car. telesne straže.	10. Kozak-topničar.
2. Stabni častnik (Obmojni zbor).	5. Kozak iz Urala.	8. Častnik orožniške garde.	11. Vojak car. telesne straže.
3. Infanterist v Turkestanu.	6. Generaladjudant.	9. Dragonski častnik.	12. Poročnik mornarice.

Enajsti dan velikanske bitke na avstrijsko-ruskem bojišču.

Velikanska bitka na avstrijsko-ruskem bojišču, ki traja danes že 11. dan, se je sedmi dan deloma odločila. Iz vseh došli poročila si lahko napravimo naslednjo sliko sedanje situacije:

Naše armade stoje v širokih črtah nasproti sovražniku. Proti severu obrnjena naša bojna črta obsega najmanj dve armadi, Danklovo med Vislo in Wieprzom in Auffenbergovo med Wieprzom in Bugom. Proti vzhodu obrnjena črta sestoji prav tako iz več velikih skupin. Kako so te skupine sestavljene in kdo jih vodi, še ni znano.

Oglejmo si najprej operacije Danklove armade. Dne 23. avgusta je general Dankl po tridnevnem hudem boju popolnoma porazil štiri ruske armadne zbornice, to je od 160.000 do 180.000 mož. Dne 27. avgusta je v bližini Lublina premagala Danklova armada pet ruskih armadnih zborov, to je 200.000 mož.

Dne 2. septembra je bilo po osem-dnevnih velikanskih bojih popolnoma porazenih približno sedem ruskih armadnih zborov, to je 280.000 do 300.000 mož.

Ako seštejemo te številke, dobimo, tudi če vpoštevamo, da se je mnogo Rusov, ki so se borili pri Krasniku, udeležilo tudi nadaljnih bitk, nad pol milijona ruskih bojnikov. Če pristejemo še 250.000 Rusov, ki so bili pri Ortelsburgu totalno poraženi, lahko brez pretiravanja rečemo, da sta doslej Avstro-Ogrska in Nemčija porazili 700.000 Rusov, torej skoro tri četrtine milijona. To je uspeh, ki ne more biti brez posledic. Tudi dejstvo, da so morali Rusi bežati čez reko Bug, nam kaže velikanski pomen naše dosedanje zmage.

Armadi generalov Dankla in Auffenberga sta doslej sijajno izvršili naložene jim naloge.

Težavnejši je pa položaj na našem bojišču v vzhodni Galiciji, kamor so se Rusi vrgli z glavno svojo močjo. Pri tem nikakor tudi ne smemo prezreti, da imamo mi v Rusih veliko hujšega sovražnika, kakor Nemci v Francozih. Rus je resen sovražnik, s katerim je treba računati. Zelo težko in skoro nemogoče je opraviti z Rusi v eni sami odločilni bitki. Kajti Rus je mojster v umikanju. To se je pokazalo že v rusko-japonski vojski, ko so se Rusi po vsakem porazu le malo kilometrov od bojišča zopet utrili. Po dvanaestidnevni bitki pri Šaho so se ustavili v taki bližini, da so jih Japonci lahko videli. Celo po porazu pri Mukdenu, ki je bil naravnost katastrofalen, so se umaknili le okoli 70 km in so pri Tiensinu v nepričakovano kratkem času zopet zbrali svojo razkropljeno armado.

Z velikansko premočjo so se tedaj vrgli Rusi proti lvovski črti. Vendar se jim pa ni posrečilo predreti naših čet ali sploh povzročiti pri naših armadah kak nered. To je sijajno spridevalo za naše čete, ki se bore z neprimerljivo hrabrostjo, posebno pa je izvrstna naša artiljerija.

Splošen položaj je za nas ugoden, ne sme nas strašiti dejstvo, da je Lvov ogrožen. Kakor so bili Francozi konecno pregnani iz Mühlhausna, smemo z gotovostjo pričakovati enakega razvoja tudi pri Lvovu, celo v slučaju, da bi Rusi vzeli Lvov. Tudi Mühlhausen so zasedli Francozi.

Velikanski boji v okolici Lvova so še v polnem teku in na naši strani se z mrzlično hitrostjo dela na ojačenje naših pozicij. Četudi so Rusi na tem bojišču dosegli delne uspehe, lahko s trdnim zaupanjem pričakujemo, da bo končna zmaga na naši strani. Iz dobro poučenih krogov že prihaja poročilo, da se je našim četam posrečilo dne 2. septembra uspešno odbiti nov ruski napad na Lvov in potisniti Ruse okoli 25 kilometrov vzhodno od Lvova. Telefonska zveza z Lvovom je zopet postavljena.

Splošno lahko trdimo, da je vojni položaj za nas veliko ugodnejši, kakor za naše nasprotnike. Avstro-ogrskim četam stoji nasproti približno 10 ruskih pehotnih in 11 kavalerijskih divizij. Od teh sovražnih sil je bila najmanj že polovica poraženih. Ti armadni oddelki so tedaj za nadaljne operacije zelo oslajeni. Po najnovejših vesteh so Nemci v bitki pri Tenenbergu ujeli 90.000 Rusov, in ker število ruskih ujetnikov vedno raste, smemo računati, da bo končno znašalo to število 100 tisoč mož. Ako pristejemo k temu številu še ruske ujetnike, katere so Nemci ujeli v prejšnjih bojih, in pa najmanj 30.000 ruskih ujetnikov na naši strani, dobimo, da znašajo ruske izgube na ujetnikih že blizu 150.000 mož, prav toliko pa je gotovo ruskih ranjencev in mrtvih. Četudi je to število samo del ogromnih ruskih čet, vendar je dovolj veliko, da oznanja celemu svetu, da so zvezne čete tudi v boju z Rusi zmagovite in da bodo ostale zmagovite.

Boriti se imamo s hudim sovražnikom, katerega je zelo dobro označil Friderik Veliki, ki je nekoč vzkliknil: »Ruskega kozaka se mora najprej ubiti, potem preobrniti in zopet ubiti.« Ako naša in naše zaveznice vojska slavi zmago nad takim sovražnikom, tedaj so te zmage še večjega pomena in zaslužijo še večjo slavo.

Dobro se je izrazil o sedanjem vojnem položaju oddelni svetnik v zunanjem ministrstvu, vitez Montlong, ki je na tozadevno vprašanje izjavil: »O vojnih dogodkih ne morem ničesar reči. Če bi pa bil mimik, bi Vam pokazal lice, katero žari radosti.«

Največje in najpomembnejše presenečenje pa je po poročilu »Pester Lloyd«, da tvorijo naše čete, ki se boré na ozemlju pri Lvovu proti mnogo močnejšemu sovražniku, skrajno desno krilo naše operacijske armade, ne pa centrum, kakor se je doslej splošno mislilo.

Naš položaj se je zelo izboljšal po poročilu, da so se nemške čete pri Radoscyce (zahodno od Lublina) združile z avstrijskimi četami. To pomeni močno ojačenje našega levega krila, kakor hitro bodo nemške čete prekoračile Vislo.

Po najnovejših poročilih je splošni položaj za nas sedaj celo ugodnejši, kakor zadnje dni.

× × ×

Ruska narevska armada uničena.

Berolin. Po poročilih iz vzhodne Pruske je ruska narevska armada prenehala eksistirati. Uničeni osmi, petnajsti, trindvajseti in polovica šestega in prvi

armadni zbor sta dosegla mejo le z velikanskimi izgubami. Izguba ruske artiljerije znaša 400 do 500 topov. Oba ujeta ruska generala so internirali v Küstrinu.

Kolin, 4. septembra. »Kölnische Zeitung« piše o zmagi na vzhodnem Pruskem: Trije ruski armadni zbori so popolnoma uničeni, to se pravi, da je 136.000 Rusov mrtvih, ranjenih, zastrupljenih in vjetih, postavljenih izven bojne črte. Hrabrost nemških častnikov in vojakov je bila izredna, vendar pa gre glavna zasluga na tem velikanskem uspehu nemškemu strateškemu vodstvu. Ruska armada, ki je bila poražena, se je najbrže zbrala za črto reke Narewe, ki je krita s trdnjavami Ossovec, Lomdža in Novogeogijevsk. Ko je začela severna ruska armada prodirati proti mestu Gumbinen, se je dvignila tudi južna ruska armada, ki je našla Nemce pri Ortelsbergu popolnoma pripravljene. Tam je padel odločilni udarec.

× × ×

90.000 Rusov ujetih, med njimi trije generali. — Poveljnik ruske armade padel.

Berolin, 5. septembra. (Kor. urad.) Nemški veliki glavni stan poroča: Število vojnih ruskih vjetnikov v vzhodni Prusiji vsak dan narašča in jih je že 90.000. Ni še mogoče pregledati, koliko zastav in topov tiči še v gozdovih in močvirjih. Zdi se, da so ujeti trije ruski generali. Kakor trdijo ruska poročila, je poveljnik ruske armade padel. Na vzhodu prodirajo nemške armade naprej.

× × ×

Napad na Lublin se nadaljuje. — Višek bojev pri Komarovu. — Naši zasledujejo sovražnika. — »Brez ruskih zastav ne gremo domov!« — Rusi deloma obkoljeni. — Auffenberg onemogočil skupno delovanje ruskih čet.

Vojni poročevalski stan, 5. septembra. (Brzjavka našega poročevalca.) Napad na Lublin se nadaljuje. Auffenberg zasleduje sovražnika. Pri Zamostju so se poseben izkazal moravski polki in pa nižje-avstrijski domobranci, ki so rekli, da ne gredo brez ruske zastave domov. Svoj višek so dosegli boji pri Komarovu, kjer je ruskim četam poveljeval general Pichwe. Od Czesniki došle nižjeavstrijske čete so zelo olajšale naše boje, odločitev so pa prinesle čete, ki so došle od juga čez Huczo pod Boeovićem. Rusi so napeli vse svoje sile, pa so bili kljub temu obkoljeni. Rusko umikanje je zelo težavno. Auffenberg je onemogočil skupno delovanje ruskih čet. V glavnem stanu vlada izborna razpoloženje.

× × ×

S križem v boj. — Izdajalski pop kaznovan. — Utrjene ruske postojanke zavzete. — Boj avtomobilne kolone.

Vojni poročevalski stan, 4. septembra. (Brzjavka našega poročevalca.) Ena brigada je 18. avgusta prekoračila mejo. Polki so prodirali v polkrogu, v sredi je bila artiljerija, spredaj je pa poizvedovala kavalerija. Na čelu je šel s križem v roki vojni kurat, godba je igrala. Napadli so neko rusko trdnjavo in jo vzeli. Hišo nekega izdajalskega ruskega popa so zažgali. Pred Zamostjem je galopiralo 50 topov 1000 korakov pred pehotno črto in pregnalo Ruse iz utrjenih postojank. Avtomobilsko kolono je sovražnik zasledoval. Spremstvo avtomobilov je izstopilo in se dve uri bojevalo s sovražnikom, dokler ni poslano ojačenje rešilo kolono.

× × ×

Položaj ugodnejši nego prej.

Dunaj, 4. septembra. Vojni poročevalc »Neue Freie Presse« brzjavlja, da je splošen položaj ugoden, celo ugodnejši nego zadnje dni. Položaja ne bi prav nič izpremenilo tudi eventualno trenutno lokalno zasedenje ozemlja. Grof Tisza je izjavil, da smo z dosedanjim izidom gigantskega boja lahko zadovoljni.

× × ×

Sijajen boj naše lvovske skupine. — Naše čete zavzele nove pozicije. — Upanje na sijajen izid naših bojev.

Dunaj, 4. septembra. Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: Spopolnjevalje oficijelni komunike se je izvedelo od oči-videc, ranjencev in avtomobilistov, da se je lvovska skupina borila sedem dni proti velikanski premoči in se ni omejevala le na obrambo, ampak je ponovno podvzela napade in vrgla sovražnika nazaj. Naše čete so v najboljšem razpoloženju zavzele nove pozicije. Zadostni dovoz municije je ohranil zaupanje v svojo moč. Pri naših četah vlada splošno mnenje, da je moral sovražnik svoj vpad v vzhodno Galicijo plačati z največjimi žrtvami in da je pri vsakem koraku kljub premoči izgubljal svojo

ofenzivno moč. Boji se nadaljujejo, vendar kažejo vse okoliščine, da bodo naše čete premagale vse težave in da bo končni izid za nas sijajen.

× × ×

O zmagi pri Komarovu.

Dunaj, 4. septembra. Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: Boji pri Komarovu so bili zato tako dolgotrajni, ker so se Rusi obupno borili za svojimi močnimi utrditvami in ker je ozemlje tam zelo peščeno in močvirnato. Šele osmi dan so bili Rusi na obeh hri-bih obkoljeni in popolnoma poraženi. Avstro-ogrsko čete so pokazale velikanski pogum, trdnost in vztrajnost. Po vsakem umikanju ruskih čet so nastopile vedno nove ruske čete, kakor da bi sovražnik raste iz tal. Število ruskih vjetnikov pri Komarovu je gotovo večje kot 15.000, natančni podatki še niso mogoči.

× × ×

Možnost presenečenja v bojih pri Lvovu.

Dunaj, 4. septembra. Iz vojnega poročevalskega stana poročajo: Čimbolj napredujejo naše operacije proti Rusom, tem jasnejše stopa na dan popoln načrt in pa skupnost dosedaj na videz slučajnih in medseboj zelo oddaljenih vojnih dogodkov. Zaupanje v sijajno glavno vodstvo naših armad, poveča slutnja o posebni nalogi Auffenbergove armade, da vpliva s svojim prodiranjem proti ruskemu krilu na dogodke v središču, kar se vedno bolj kaže. Končni uspeh bojev okoli Lvova bo zato čisto lahko presenetljiv.

× × ×

RUSKO VOHUNSTVO V GALICIJI.

»Nova Reforma« opozarja na rusko vohunstvo v Ruski Poljski, kjer so ponovno izdali operacije naših čet z raznimi znamenji sovražniku. Zaprli so nad 1000 rusofilskih ogleduhov. Pri Tarlovu je vohunil neki v kmeta preoblečeni ruski vojak in iz zaporov izpuščeni ruski kaznjenci. Po nagli sodbi so bili ustreljeni, kakor tudi neki ruski podčastnik, ki je iz nekega mlina izdajal, kako da se naše čete premikajo. Ruski vohuni so se skrivali na visokih drevesih, kjer so z zastavami sovražniku naznanjali, odkod prihajajo naši vojaki. Izdajalce so postrelili. V Prago je spremlilo 56 lvovskih orožnikov transport več sto oseb, ki so jih odvedli v Terezin. Aretiranci so deloma galski Avstrijci, deloma tudi Rusi, ki so jih vojaška sodišča radi vohunstva in veleizdajalskih delihov obsodila v daljše zapore, ki jih presede v trdnjavi Terezin. Med aretiranci je tudi več popov.

»Naprzod« poroča iz Lvova: Višje deželno brambno sodišče je obsodilo na večala rusofilske kmete Adama Manovski in Petra Grodzicki iz Krehova in kmeta Puszcyskega iz Frine. Vodili so namreč Ruse čez močvirje po potih, ki so le kmetom znana. Zaradi vohunstva je pa bil obsojen na smrt kmet Adalbert Puzak. V Melehovu pri Lvovu so razburjeni vaščani ubili sami nekega ruskega vohuna.

KAKO JE BIL VJET RUSKI GENERAL MARTOS.

Na Vzhodnem Pruskem je bil vjet poveljnik 15. ruskega armadnega zbora general Martos. Po nekem odločilnem ruskem porazu je hotel v avtomobilu pobegniti, a ker je bil sofer ustreljen, je hotel peš uiti, pa so ga Nemci ustavili in vjeli.

RAZBIT RUSKI POLK.

Lvov, 5. septembra. »Gazeta Narodova« poroča, da je bil 23. avgusta popolnoma razbit 47. ruski pešpolk. Rešilo se je le 190 mož, 300 Rusov je bilo v tem obmejnem boju ujetih.

KOLERA V VARŠAVI.

Dunaj, 5. septembra. V Varšavi razsaja kolera, na kateri je obolelo 100 oseb.

V PETERBURGU SE BOJE NEMSKIH ZRAKOPLOVOV.

Carigrad, 5. septembra. Iz Peterburga se poroča, da so celo na katedrali postavili topove, ker se boje sovražnikovih aeroplanov.

VSTAJA NA KAVKAZU.

Budimpešta, 5. septembra. V Odesi, Sevastopolju in v Batumu so izbruhnili hudi nemiri. S Kavkaza sem pobegli potniki pripovedujejo, da je bil ves Kavkaz že junija v orožju.

VSTAJA V ODESI.

Neki inženjer, ki se je vrnil iz Odesse v Stockholm, pripoveduje, da razsaja v Odesi vstaja. Zveze z mestom so prekinjene, ker so revolucionarji prerezali telefonske in brzjavne žice.

POGROMI IN BARIKADE V ODESI.

V Odesi se je priredil pogrom. Vojski so streljali na prebivalce iz strojnih pušk. Odeščani grade barikade in demonstrirajo proti carju.

PRI KRASNIKU ZAPLENJENI RUSKI TOPOVI V KRAKOVU.

Krakov, 5. septembra. Veliko pri Krasniku zaplenjenih ruskih topov so pripeljali v Krakov.

JUNAŠTVA 56. PEŠPOLKA.

(Polk iz Krakova.)

Krakovska »Nova Reforma« poroča še o bitki pri Krasniku. 56. pešpolk je

osvojil zastavi ruskega 5. in 7. lovškega polka in je vjel 350 ruskih vojakov in več častnikov ter zaplenil 8 strojnih pušk. Vjet je bil tudi polkovnik 5. ruskega lovškega polka, ki se je sam usmrtil, ko je še prej zaklical avstrijskim častnikom: »Če bi bil razpolagal s takimi vojaki, kakršni so vaši, bi ne bil nihče vaših ostal živ!«

SASKI KRALJ ODLOŽIL IMEJTELSTVO SVOJEGA RUSKEGA POLKA.

Saski kralj Friderik je odložil imejtelstvo svojega ruskega pešpolka.

Nemci pred Parizom.

Francoski generalni štab pričakuje v malo dneh popolno obkoljenje Pariza. Zveza z Londonom se vzdržuje sedaj le še čez Boulogne. Tudi zveza z Nizozemsko je mogoča edino le čez Boulogne — Folkestone. Uspeh Nemcev v severni Francoski bo pa s prodiranjem nemških čet odrezal tudi to zvezo. Dobro poučeni krogi trdijo, da je položaj za Francosko skrajno kritičen. Kakor hitro se približajo Nemci mestu Amiens, je Pariz od severa popolnoma odrezan. V Parizu vlada navidezno še mir, vendar se pa že opazja na tihem revolucionarno gibanje. Listi opešavajo resnost položaja in ga opisujejo tako, kakor da bi prodiranje Nemcev v strateški ožiri ne imelo nobenega večjega pomena. Uradna poročila se glase še vedno pomirjevalno, na tihem se pa vsakdo pripravlja na obleganje Pariza. Ubožnejše prebivalstvo so že spravili proti jugu. Konzuli vseh držav pozivajo svoje varovance, naj zapuste mesto. Vse formalitete so odpravljene, ljudem dajejo celo proste karte, samo da se odhod pospeši. Nizozemski konzul je sporočil da bo najkasneje prihodnjo nedeljo zadnja prilika peljati se v Boulogne. Računati je treba s tem, da bo promet s Parizom ustavljen. Na utrdbah delajo z mrzlično hitrostjo, kopljejo jarke in napravljajo barikade.

Pariz je močno utrjen in bo obleganje lahko vzdržal delj časa. Med tem pa, tako upajo Francozi, bodo Rusi storili svoje. Vendar, kakor rečeno, Parižani niti ne vedo, da je nevarnost tako blizu. Tem hujše bo zanje, ko bodo v kratkem postavljeni pred dejstvo, da je njihovo lepo mesto ogroženo. In ta dan je bližje, kot marsikdo pričakuje.

NOVA POROČILA O NEMŠKIH ZMAGAH.

Pri zavzetju Giveta in Namura odlično sodelovale avstrijske težke baterije.

Berolin, 5. septembra. (Kor. urad.) Nemški veliki generalni štab objavlja 3. t. m.: Ob zavzetju zatvornega fорта Givet, ki leži na visokih skalah, so se, kakor tudi pri Namuru, težke motorne baterije, ki jih je Avstro-Ogrska doposlala, po svoji gibčnosti in gotovosti zadevanja izborna izkazale in izvrstno pomagale.

Nemci osvojili vse utrdbе v severni Franciji.

Zatvorne utrdbе Hirson, Les Ayvelles, Condet, La Fere in Laon s ose vzele brez boja, in so zdaj v naših rokah vse zatvorne utrdbе v severni Franciji, izvzemši trdnjave Maubeuge. Uvedel se je napad na Reims.

Kluckova kavalerija pred Parizom.

Kavalerijska armada generalnega polkovnika pl. Klucka že patrolira pred Parizom.

Prodiranje proti Marnu.

Zahodna armada je prekoračila črto Aishe in nadaljuje prodiranje proti Marnu, ki so ga posamezne prednje straže že dosegle. Sovražnik se pred armadami generalnih polkovnikov pl. Kluck, pl. Bülow in pl. Hausen in vojvode Württemberg umika ob in za Marno.

Verdun se brani.

Armadi nemškega prestolonaslednika se sovražnik, naslonjen na Verdun, upira in je bil na jugu že vržen nazaj.

Francozi poizkušajo vpasti proti Loreni in Alzaciji.

Nasproti armadama bavarskega prestolonaslednika in generalnega polkovnika pl. Heeringena stoji še vedno močan sovražnik v utrjenih postojankah v francoski Lotrinski. Na zgornjem Alzaškem se kretajo še vedno nemški in francoski oddelki, ki se medsebojno bijejo. Na zahodu zanjejo čete generalnega polkovnika pl. Hindenburga nadaljnje sadove zmag.

Naši Orli v boju pred belgijskimi trdnjavami.

K temu uradnemu poročilu pripominamo, da nam je na razpolago nemška vojnopoštna razglednica, v kateri naši Orli-topničarji pozdravljajo domovino izpred belgijskih trdnjav.

AVSTRIJSKE MOTORSKE BATERIJE V VOJSKI S FRANCOZI.

Berolin, 5. septembra. »Vossische Zeitung« piše z ozirom na udeležbo avstrijskih motornih baterij, ki jih je dala avstrijska vojna uprava Nemcem na razpolago za boj proti francoskim utrdbam, da to dokazuje tesno pobratimstvo orožja obeh armad.

ZADNJE UPANJE FRANCOSKEGA VOJNEGA MINISTRA IZJALOVLENO.

Millerand upa, da bo Nemce še porazil. Iz Berolina se 4. t. m. poroča: Po ministrskem svetu nove vlade Viviani-Delcasse je vojni minister Millerand sprejel zastopnike časopisja, ki jih je obvestil, da sicer sovražnik smatra operacije nemške armade na severnem Francoskem za zelo važne, a da zagotavlja, da vpadu čez Belgijo in Luksemburg ni pripisovati odločilne strateške važnosti. Francoski general, katerega zmožnostim prej ko slej neomajno zaupamo, pripravlja udarec proti na severu zbranim nemškim četam. Gotovo, položaj je resen in pojavile so se ne pričakovane težave, da izženemo sovražnika.

Millerandov up je šel po vodi, mu ga je nemški meč vzel.

»Lokalanzeiger« poroča 4. t. m.: Zmagi pri Reimsu in Verdunu sta uničili zadnje upe, ki jih je izjavil francoski vojni minister, ko je sprejel časnikarje.

× × ×

OGROMEN PLEN NEMŠKIH ARMAD.

Berolin, 4. septembra. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan naznanja: Nemške čete so brez boja zasedle Reims. Armadni plen postaja ale počasi znan. Čete se pri svojem naglem prodiranju ne morejo s tem pečati. Po polju še stojе topovi in vozila. Etapne čete zbirajo plen le polagoma. Doslej je samo armada generalobersta pl. Bülowa podala natančna naznanila. Do konca avgusta je zaplenila 6 zastav, 233 težkih in 116 poljskih topov, 79 strojnih pušk, 166 voz in zajela 12.934 vojni vjetnikov.

× × ×

Rems je francoska trdnjava, utrjena z desetimi forti, ob reki Vesle. Steje 110.000 prebivalcev. V mestu je zelo razvita industrija. Rems je znan po šampanjskih tvornicah. Vsako leto se izvozi okoli 70 milijonov steklenic šampanjca.

NEMŠKI GENERALNI STAN O POLOŽAJU.

Berlin, 5. sept. (Kor. urad.) Vossische Zeitung poroča. Od nemškega generalnega stana poročajo z ozirom na govorice, da se je začelo ponekod nezaupanje pojavljati, češ da generalni stan poroča samo o zmagah, ničesar pa o porazih, sledeče: Generalni stan ni zamolčal niti enega poraza. Na vprašanja, naj se povedo nemške izgube odgovarja: izgub ni mogoče naznaniti. To pa stoji, da so izgube sovražnikov večje kot naše.

NI ŠE KONEC VSEGA.

Berlin, 5. avg. (Kor. urad.) Lokal-Anzeiger piše, naj bo ljudstvo le pomirjeno. Ta položaj, ki ga zavzema nemška armada je dober in čete so ga dosegle bez meča. Če pravijo angleški listi, da drže francoske čete nemško armado nazaj, to ni res. To bomo videli v najkrajšem času.

FRANCOZI DELALI UTRDBE V VOGEZIH ŠE PRED VOJSKO.

Berolin, 5. sept. (Kor. urad.) Wolffov urad. Listi »Elsässsr« poroča, da mu izjavlja neki župnik, da so Francozi še pred vojsko delali utrdbе v Vogezih. Če se bo to potrdilo, potem bo tudi vsak priprost človek vedel, kakšna vera gre tistim ljudem, ki predhacivajo Nemčiji, češ da je ona to vojsko začela.

POSADKA V LILLU POBEGNILA.

»Giornale d'Italia« poroča: Garnizija Lillu ni mirno mesta zapustila, marveč je popolnoma izgubila glavo in ni niti topov vzela seboj.

V BRUSLJU MIRNO. — NEMŠKI TOPOVI PRIPRAVLJENI.

Po županovem prizadevanju vlada v Bruslju najlepši mir. Policijsko službo izvaja oborožena meščanska straža. Na trgu stojе nabiti nemški topovi.

OBSTRELJEVANJE ANTWERPNA.

Amsterdam, 5. septembra. Obstreljevanje Antwerpna je povzročilo večjo škodo, kakor je bilo dozaj znano. Železnica je na več krajih porušena, kakor tudi brzojav in vojaška klavnica.

KONGO-VOJAKI V BELGIJI.

Rotterdam. Kakor poroča »Rotter-sche Courant«, se je nahajala v Namuru za časa bojev tudi legija črnih vojakov iz Konga pod poveljstvom polkovnika Chaltina.

NIZOZEMSKA POSREDUJE MED NEMCI IN BELGIJO.

Berolin. »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da so napram neresničnim trditvam francoskih in angleških listov o dogodkih in Löwnu Nemci dali diplomatom nevtralnih držav v roke dokaze o napadih na Nemce. Nemčija je posredovala pri nizozemski vladi v Haagu naj nujno priporočil belgijskemu prebivalstvu, naj se belgijsko civilno prebivalstvo v lastnem interesu vzdrži vseh sovražnosti. Nizozemska vlada je to sporočila zastopniku belgijske vlade v Haagu, ki je obljubil, da bo sporočil svoji vladi.

PANIKA V MARSEILLU. — ČRNCI PLENILI V LYONU.

»Vossische Zeitung« poroča, da je položaj v Marseillu ogrožen. Sodruga se vojskuje z regularnimi četami. Veliko Marseillčanov je mesto zapustilo. Tudi iz Lyona beže premožni meščani. Afrikanški črnici, francoski vojaki, Turko jih nazivajo, namreč kradejo, kar morejo.

PARIŽANI ZAPUŠČAJO PARIZ.

London, 5. septembra. (Kor. urad via Berolin.) Iz Manchester se poroča: »Guardian« javlja iz Pariza dne 30. m.: Veliko ljudi je že zapustilo Pariz, veliko jih ga pa zdaj zapuša. Velik del prebivalstva, osobito žene in otroke, nameravajo iz Pariza izzirati.

BOJ V ZRAKU NAD PARIZOM?

Kodanjski »Politiker« poroča: V torek je zopet neki nemški letalec priletel nad Pariz, kjer je metal bombe. Ena bomba je eksplodirala pri kolodvoru St. Lazare, druga pri operi. Naj-

Kako se počutili na Angleškem.

KAKO SE POČUTIJO NA ANGLEŠKEM.

Dunaj, 5. sept. (Kor. urad.) Politična korespondenca piše. Naš londonski poslanik Mensdorf-Poily je dobil vse polno pisem od Avstrijcev v Londonu. Avstrijcem gre dobro, ker ž njimi lepo postopajo. Samo policiji morajo vedno javljati svoje stanovanje in pa 8 km. daleč ne smejo od njega nikamor iti. Na povrat v domovino ni misliti pred vojsko.

NESLOŽNA ANGLEŠKA. — BURNI PRIZORI V ANGLEŠKI SPODNJI ZBORNICI.

London preko Berolina, 5. septembra. V angleški spodnji zbornici so pri točki o homerule bili včeraj burni prizori. Premier-minister Asquith je predlagal, naj se zbornica odgodi do 19. septembra. Ponovil je zagotovilo, da nobena stranka zaradi tega pol.uspehe ali neuspehe ne bo imela. Vlada je sicer odločna uveljaviti homerule in vališko cerkveno predlogo, ker so pa Irci predlagali dostavek, bi ne bilo prav zasedanje odgoditi, kakor bi ta dodatni predlog ne bi bil predložen. Premier-minister je izražal upanje, da bo za sedaj mogoče preprečiti spor. Narod bi težko odpustil tistim, ki bi sedaj prelomili medstrankarski mir. Redmont je energično zahteval, da postane homerule zakon in naj se z dodatnim predlogom zgodi kar hoče. Balfour je nato ostro odgovoril, da je nemogoče o irskem vprašanju razpravljati brez globe grenkosti in naj bi se tega tudi ne poizkušalo. Govor Balfourjev je izzval veliko ogorčenje pri Ircih in radikalcih, ki so z burnimi medklci posegli vmes. Bil je mučen trenotek. Že dolgo noben Balfourjev govor ni izzval toliko razburjenja. Ko je Balfour z sirom Waltonom zapustil zbornico, so Irci in radikali ploskali, kakor da hočejo s tem pokazati, da so veseli, ako niso v njegovi družbi. Balfour je bil na učinku svojega govora sam presenečen. Premier-minister je pomiril zbornico z osebno svečano prošnjo opustiti v sedanjem položaju tako nevarno razpravo. Rekel je: **Bodimo složni, dokler moremo bit!** »Daily Telegraph« pravi k tej seji: Situacija je rešil Asquith. Bil je včeraj

brže se je bil živahen boj v zraku, ker se je čulo močno streljanje iz strojnih pušk.

FRANCOZI SE UMAKNEJO V OZEMLJE MORVANT MED DIJOU IN REVERS IN PUSTE PARIZ.

Milan, 5. septembra. »Corriere della Sera« poroča, da Francozi puste Pariz. Obrambno francosko središče se nahaja v ozemlju Morvant med Dijouom in Reversom. Dolina Oise je zdaj prosta. Časopisje sodi soglasno, da se bo utrjeni pariški tabor dolgo branil.

OBUPEN POLOŽAJ V PARIZU.

Pariz, 5. septembra. Oklic vlade je povsod povzročil velik strah in presenečenje. Clemenceau kritikuje z grenko ironijo oklic vlade in izjavlja, da iz nje sledi, da se Nemci neovirani bližajo Parizu. Pri Quentinu je stala francoska armada, ki je štela štiri armadne zbore in tri kavalerijske divizije.

Pariz, 5. septembra. Položaj v Parizu je obupen. Prebivalci si ne upajo hiš zapuščati. Pojavlja se tudi močno revolucionarno gibanje. Policija je že vse ukrenila za slučaj, da izbruhne panika.

ITALIJA ODKLONILA FRANCOSKO POSOJILO.

Dunaj, 4. septembra. Francija je ponudila Italiji milijardno posojilo pod zelo ugodnimi pogoji. Italija je pa ponudbo odklonila.

PRINC ERNEST LIPPE PADEL.

V eni zadnjih bitk je padel nečak vladajočega Leopolda IV. Lippe, Ernest Lippe. Znano je, da je princ Friderik Viljem Lippe padel že, ko se je pričela vojska.

FRANCOSKI VOJAKI ROPARJI.

Frankfurt ob Meni, 5. septembra. (Kor. urad.) »Frankfurter Zeitung« objavlja zapisnike nemških pri Altkirchu ranjenih vojakov, ki izkazujejo, da so jih oropali redni francoski vojaki, ko so, ne da bi si bili mogli pomagati, ležali na bojišču. Enega so vlekli v nek skedenj, ga slekli in iskali denar. V skedenj so veliko vojakov prenesli in jih nato oropali. Nosače Rdečega križa so Francozi aretirali in jim branili ranjence obvezovati. Zapisnik je sestavil vseučiliški profesor v Strassburgu Jegsen.

PO 44 LETIH ZOPET VOJNI VJETNIK.

V Ingolstadt so privedli 3. t. m. nekoga francoskega generala, ki so ga vjeli tudi l. 1870. Nemci, ko je bil še mlad poročnik.

obžalovanja vreden prizor v zbornici, ob katerem se je marsikdo stresel. Če bi se še enkrat pohanil tak prizor, bi to značilo ravno toliko kot kaka izgubljena bitka.

ANGLEŠKE IZGUBE.

London, 5. septembra. (Kor. ur.) Angleški časnikarski urad poroča: Angležev je padlo dosedaj: mrtvih 18 častnikov in 62 vojakov, ranjenih 78 častnikov in 312 vojakov, pogrešajo pa 86 častnikov in 4672 vojakov. Med temi jih je baje 2280 v lazaretih.

V ZAHODNI KANADI VRE.

Dunaj, 5. septembra. (Koresp. urad.) V Zahodni Kanadi, kjer stanuje in prebiva več Nemcev, se je bati nemirov.

V EGIPTU VRE.

Turin, 5. septembra. Tukajšnji listi poročajo, da se nameravajo upreti Arabci. Zapri so že veliko egipčanskih dostojanstvenikov.

Rim, 5. septembra. »Corriere della Sera« poroča iz Kaira, da je bil položaj že 19. m. m. zelo delikaten in da Angleži ob obrežju Rdečega morja grade utrdbе.

ANGLEŠKO VOJAŠTVO V INDIJI.

Z ozirom na izjavo Angležev, da bodo pripeljali svoje indijske čete na evropsko bojišče, bo zanimalo izvedeti, koliko vojaštva imajo Angleži v Indiji. Pehota znaša: 53.642 Angležev in 121 tisoč 336 Indijcev; konjenica: 5616 Angležev in 25.000 Indijcev; poljsko topništvo 11.977 Angležev in 3000 Indijcev; trdnjavsko topništvo 3739 Angležev in 7400 Indijcev; genijske čete: 379 Angležev in 6000 Indijcev; v trenu so sami Indijci; saniteta ima 321 Angležev in 3000 Indijcev; veterinarjev je 62 Angležev; v drugih strokah pa 270 Angležev in 1600 Indijcev. Skupaj 76.000 Angležev in 172.900 Indijcev. Med poslednjimi pa so računani tudi evropski častniki (3290), ki poveljujejo indijskim polkom, in približno 1000 angleških zdravnikov, prideljenih indijski saniteti. Vsega skupaj znaša angleško-indijsko vojaštvo nekaj čez 248.000 mož.

Na Balkanu se bliska.

BOLGARIJA NOČE BITI DOMENA RUSIJI.

Sofija, 5. septembra. (Kor. urad.) List »Utro« pravi k protestni noti trojnega sporazuma proti Bolgariji, ki je pustila 600 nemških častnikov in mornarjev skozi Bolgarijo v Carigrad, sledeče: Bolgarija je nevtralna država. Zaradi ruske občutljivosti se ne bo kregala s celim svetom, ker ni nobena domena Rusije.

RUMUNSKA MOBILIZACIJA.

Bukarest, 5. septembra. Vojne priprave se nadaljujejo. Pod orožje so pozvali tudi letos potrjene vojaške novince. Mobilizacija se v najlepšem redu vrši. Meja proti Ogrski ni zasedena. Pri Galacu je izliv Donave in v Črnem morju pristanišče Konstanca zatvorjeno. Položaj v Rumuniji se je torej zelo izpremenil, osobito ker so še zadnji teden avgusta vozili skozi Rumunijo veliki vojaški municijski transporti. Iz Berolina se poroča, da naglašajo časopisje, da naj Rumunija vsako sumljivo ladjo preišče, če ne vozi kontrebanda. Z ozirom na pisavo berolinskih listov, se je nato podalo zgorajšnje pojasnilo.

KDAJ MORA TUDI GRŠKA UDARITI?

Sofijski diplomatični krogi sodijo, da bi posegli Grki v vojsko le, če bi Turki ali Bulgari proti Grški mobilizirali. Če bi se Bulgarija sama s Srbijo vojskovala, Grška ni dolžna, da bi Srbiji pomagala, kakor tudi ni dolžna pomagati Turki, če bi bila zapletena v vojsko z Rusijo.

MOŽNOST VOJSKE MED GRKI IN TURKI.

Milan, 5. septembra. »Corriere della Sera« poroča, da je možnost vojske med Grki in Turki vedno večja.

GRŠKA KUPILA DREADNOUGHT.

»Berliner Tagblatt« poroča, da je kupila Grška argentinski naddreadnought »Rivadaria«. Plačala je zanj 90.000.000.

Slava in konec kneza Wieda.

Rim, 5. septembra. (Kor. ur.) »Agenzia Stefani« poroča iz Drača od dne 3. septembra. Predno je knez Wied zapustil Drač, je doživel še meščansko demonstracijo. Oboroženi meščani in uslužbenci vlade so se zbrali pred njegovo palačo in palačo finančnega ministra in so zahtevali, naj se jim zaostala plača nakaže. Nato jih je pomiril kontrolor Travesky, češ da bo že kontrolna komisija plačala. Zjutraj 3. septembra, ko se je naredil dan, se je izkrcalo ob 5. uri veliko laških mornarjev, ki so napravili špalir do papeževe palače. Ob 7. uri zjutraj je prišel iz dvora knez Wied z ženo in spremstvom: Turkan pašo, Samy bejem, Ekran bejem in diplomatičnim spremstvom. Na vrtu knezove palače je bila zbrana kontrolna komisija, ki je vzela od kneza slovo. Knez ji je izročil polno oblast v Albaniji. Nato je šel knez peš do pristana. Žandarmerija je delala red; na ulicah ni bilo nobenega občinstva, ker ga niso pustili zraven. Ladja »Misurata« je odpeljala ob 8. uri. Ladja »Lajbia« je izstrelila salut. Laški mornarji in Angleži so sneli s kraljevega dvorca knežjo zastavo in nekaj knez albanski — sedaj zopet princ Wied se je odpeljal ob laški obali, kjer ni min, v Benetke.

PRANITELJI KNEZA WIEDA ODŠLI IZ DRAČA.

Rim, 5. septembra. (Koresp. urad.) »Agenzia Stefani« poroča iz Drača: 1200 branilcev, ki so prišli od Kosovega, so branili kneza, je zopet odšlo iz Drača proti Sv. Ivanu Meduanskemu.

NAČRTI ESSAD PAŠE.

V Atene je došel Essad paša. Essad paša je grškemu ministrskemu predsedniku Venizelosu predlagal, da kupno z njegovimi pristaši v Albaniji nastopa. Zdi se, da Grki Essadovim predlogom niso sprejeli. Essad odpušča iz Aten v Solun, iz Soluna pa odpušča menda na poziv srbske vlade v Novo Srbijo.

Srbija.

TERORIZEM SRBSKIH VJETNIKOV. — GENERAL JANKOVIĆ VLADA.

Bukarest. Srbski begunci, ki so semkaj pribežali, pripovedujejo, da so srbski častniki vpeljali v Nišu pravo strahovlado. Dva člana skupščine, ki sta kritizirala postopanje vojne uprave, sta bila ustreljena na cesti od častnikov, drugi štirje poslanci so na zahtevanje častnikov aretirani. Po teh nasilnostih je srbska skupščina brez moči in življenja, ker se vsak boji maščevanja častnikov. Kralj se sploh nič ne pokaže, Pašić pa je brez moči in vpliva. Edini, ki vlada in katerega vse posluša, je general Janković, ki ima za seboj vse častnike. Razen tega vlada lakota, urad-

niki ne dobe svojih plač, ker manjka denarja zanje, kakor tudi za vojake.

Japonska se pripravlja na dolgotrajno vojsko.

London. (Kor. urad.) Japonska se pripravlja na dolgotrajno vojsko v Kiaučavu. Postopala bo počasi in metodično in kolikor mogoče varovala človeški material. Japonski parlament bo dovolil večje vsote za vzdrževanje večje armade v Šantungu.

V NEMČIJI PRIJETI JAPONCI.

Ob nizozemski meji prijetje Japonce so zaprli v nemška taborišča, kjer ostanejo kot vojni vjetniki, dokler se ne konča vojska.

Na Kitajskem revolucija.

London. (Kor. urad.) Japonski listi razširjajo vznemirjajoče vesti, da se na Kitajskem v Janktse dolini pripravlja vstaja, ki ima namen zoept vpostaviti dinastijo Mandžu.

Razna poročila.

CESAR FRANC JOŽEF ZA BREZPOSELNE DELAVCE.

Dunaj, 5. septembra. (Kor. urad.) Cesar je daroval za brezposelne delavce v Avstriji 100.000 kron, na Ogrskem 100.000 kron.

BERCHTOLD PRI CESARJU.

Dunaj, 4. septembra. Cesar je sprejel danes v avdijenci zunanjega ministra grofa Berchtolda.

ZUNANJI MINISTER GROF BERCHTOLD IŠČE POGREŠANE AVSTRIJCE.

Dunaj, 5. septembra. (Kor. ur.) Naš zunanji urad išče za sledovi, kje se nahajajo pogrešani podaniki Avstrije. Po dobljenih informacijah jim pošilja tudi denar, da se morejo preživljati.

NESREČA NA KOLODVORU. 19 OSEB RANJENIH.

Dunaj, 5. septembra. (Kor. urad.) Včeraj je na južnem kolodvoru vlak št. 510 skočil s tira. Razbila sta se dva voza z blagom in dva osebna voza. 19 oseb je ranjenih, nekatere težko.

BELGIJSKI POSLANIK ZAPUSTIL DUNAJ.

Dunaj, 5. septembra. (Kor. urad.) Belgijski poslanik je predvčeršnjim zvečer odpotoval z rodbino in s poslaniškim osebjem z Dunaja v Švico.

NEMŠKI KATOLIČANI NA KOLEGIJ KARDINALOV V RIMU.

Kolin, 3. sept. (Kor. urad.) »Kölnische Zeitung« prinaša spomenico nemških katoličanov podpisano od voditeljev nemških katoličanov, naslovljeno na kolegij kardinalov v Rimu. V spomenici pravijo: Nemčija se bori za pravico in za pravičnost. Objavljena bela knjiga nemške vladé priča, da je pravica na njeni strani. Nihče ni skušal teh dokazov ovreči, ali pa dal s kakimi dopolnilni fakti celi stvari drug obraz. Povdarjajo v spomenici pobožnost nemških katoličanov, katerim daje najlepši vzgled cesar Viljem, ki v vsakem komuničnem zmago Bogu pripisuje. Nadalje branijo nemško armado pred neosnovanimi očitki in hvallijo njeno disciplino. Moskovištvo in ortodoksija, če zmagata, bi zelo oškodovala cerkev in bi bila nesreča za cerkev. Nemčija se bori za svojo eksistenco. Bori se za sveto, pravično in dobro stvar! V spomenici povdarjajo tudi velike zmage.

RUSI ZADRŽALI 30 NORVEŠKIH LADIJ.

Kristianija, 5. septembra. Rusija zadržuje v svojih pristaniščih 30 norveških ladij; švedskim ladjam je pa dovolila, da so smele odpluti.

Dnevne novice.

+ Cenjene naročnike opetovano vljudno prosimo, da pošiljajo na upravo »Slovenca« samo take denarne in druge pošiljave, ki so namenjene »Slovencu«, vse drugo naj se pošilja tja, kamor spada.

+ Zmagovalec pri Zamostju fcm. Aufenberg je tudi Ljubljancem in okoličanom dobro znan. Počitnici preživijo navadno v svoji graščini v bližini Šmarne gore, ki je last znanega veleposrbovanega posestnika in bivšega trgovca g. Maurerja v Ljubljani, s čegar hčerko je visoki vojaški dostojanstvenik poročen. Bil je svoj čas podpolkovnik v Ljubljani, ter se je tu poročil. Naša dežela mu je bila vedno mila, našo ljudstvo vedno drago, nikdar ne skriva svoje verske zavesti. Ni še dolgo, ko so ga naši Orli in ognjegasci v špalirju počakali, ko je korakal iz cerkve.

+ Izkaz o izgubah v vojski št. 7 smo včeraj doposlali vsem p. n. zunanjim naročnikom št. 8 in 9 se dopolnjuje prve dni prihodnjega tedna. Novih naročnikov žal ne moremo več sprejemati.

+ Vse občine v vinorodnih krajih v političnih okrajih Novo mesto, Črnomelj, Krško in Postojna. Bližajoča se trgatve v vinorodnih krajih bo povzročila precej dela in se mora že sedaj misliti na to, da se pravočasno pridobe za to opravilo delavci. Deželni odbor, ki mu je poverjena deželna delovska posredovalnica, je pripravljen, oskrbeti za trgatve delavce. Da pa bo to mogoče, se županstvo pozivlja, da najkasneje do 17. septembra t. l. deželnemu odboru poroča na sledeča vprašanja: 1. Ali se bodo v ondotni občini ob trgatvi potrebovali delavci iz drugih krajev. 2. Če se bodo potrebovali, je navesti, kdaj in koliko delavcev bi bilo oskrbeti in 3. Če se potrebujejo moške ali ženske delavne moči. 4. Dotične delavce bi bilo tako plačati, kakor se običajno plačujejo v občini taki delavci. Zato je tudi naznaniti tozadevne običajne plače za osebo in dan.

+ Vest, da bi bil gospod državni poslanec dr. Korošec zbežal v Švico, so neresnične in lažnjive.

+ Na srednjih šolah na Kranjskem se prične pouk 16. septembra, koder so poslopja prosta. Ljudstvo bi želelo, da bi se pouk pozneje pričel, ker dijaki sedaj na deželi pridno pomagajo. Očetje in bratje dijakov so v boju, marsikje je edino dijak, ki je v raznih zadevah opora domačim. Glede začetka pouka na ljudskih šolah ni še nič odločenega, le toliko je gotovo, da se bo oziralo kar mogoče na potrebe kmečkega prebivalstva.

+ Bravo, bravo! To je bila enkrat ena beseda na svojem mestu: »Vojska in moda«! Nam vsem ste jo vzeli z jezika. Vsi ljudje zdravega okusa in zdrave pameti so čutili isto, pa nobeden si ni upal pregovoriti. Vsak se je bal, da bo vso evropsko kulturo uničil, če si drzne reči kako besedo zoper dolga peresa, pa zoper kratka, ozka, preklana in preluknjana krila. Zdaj je spregovorjena odrešilna beseda! Zdaj vemo, da ti izrodki nimajo s kulturo nič opraviti, da so le karikatura kulture, ki je v posebno kričečem nasprotju s sedanjim globoko-resnim vojskinim časom. Posebno je bilo potrebno spregovoriti to v naši Ljubljani, o kateri se je izrazil že neki višji častnik: Zelo se čudim, da vlada v Ljubljani taka razkošnost, kakršne ni najti po drugih mestih! Zdaj vemo pri čem smo in, hvala Bogu, smemo javno povedati: Javno mnenje zahteva, da se vpelje za zmikom pametna in dostojna noša, v času vojske pa še prav posebno skromna. Javnost energično zahteva, da zginejo s ceste prozorne obleke in druge nedostojne golote, prekratka, preozka in preklana krila. Občinstvo ima pravico zahtevati, da se na cesti ne žali njegov čut sramežljivosti. Vsaka nedostojnost in afektirana šopirnost v teh resnobnih časih se izpostavlja javnemu posmehu in zaničevanju. Glas iz občinstva.

+ Duhovske izpremembe v tržaški škofiji. Prestavljeni so gospodje kaplani: Ziguilič Vinko iz Pičana kot župni upravitelj v Draguč, souprav. Račič, Ujčič Ivan, m. kaplan v Buzetu kot ekspozit k Sv. Mateju pri Kastvu, Žužek Fr., kaplan v Jelšanah m. kapl. v Buzetu; nastavljeni so novomestniki kot kaplani gospodje: Milanovič Božidar v Pičanu, Šček Virgilij pri Sv. Ivanu (Trst), Glažar Jož. pri Sv. Antonu Novem, Musizza Karel, škofov kaplan. Župnija Povir je podeljena g. Barbiču Mihaelu, g. župnik Novak Jož. je stopil v stalni pokoj.

+ Sv. Višarje. Iz Žabnic na Koroškem se poroča: Od sedaj dalje do rožnicenske nedelje bo samo ob nedeljah in praznikih ob 7. uri sv. maša. V izrednih slučajih naj se obrne pravočasno na župni urad v Žabnicah na Koroškem, in se bo radevolje v vsem postreglo.

+ Oče monsignora Karola Cankarja in pisatelja Ivana Cankarja umrl. »Hrvatski Dnevnik« v Sarajevu poroča, da je na Vrhniku pri Ljubljani umrl oče monsignora in glavnega urednika »Hrvatskega Dnevnika« in pisatelja Iv. Cankarja g. Josip Cankar. Naj počiva v miru!

+ Slovensko planinsko društvo naznani, da je hotel »Zlatorog« ob Bohijskem jezeru zaprt.

+ Zagrebškim gledališkim igralcem na deželnem gledališču so ustavili plače in uvedli dnevne.

+ Legar razsaja v Dragi, na Hribu in v Ruhtni vasi, občina Bela Cerkev, novomeški okraj. Na njem je obolelo 6 oseb. Pili so umazano studenčnico na nekem travniku. Oblasti so izdale najstrožje zdravstvene odredbe, da se legar ne razširi.

+ Ogenj. Dne 31. avgusta je pričelo goreti gospodarsko poslopje Janeza

Tomšiča na Vikerčah, kamor je takoj prihitelo prostovoljno gasilno društvo Pirniče in omejilo ogenj, da se ni razširil na blizu stoječa lesena poslopja. Prihitelo je tudi na pomoč prostovoljno gasilno društvo iz Tacna.

+ Proti podraženju živil. C. kr. ministrstvo znova opozarja vse producente in prodajalce živil in vsakdanjih potrebščin, da se drže od c. kr. deželne vlade izdanega cenika. Varnostna oblastva in občine imajo dolžnost to strogo nadzorovati ter tozadevne pogreške ovajati sodiščem in političnim oblastim. Tudi konzumenti se opozarjajo, da vsak slučaj takoj naznanijo pristojni oblasti.

+ Nesreča s smodnikom. Sedemletni deček Ivan Puhar iz Dolskega je našel smodnik. Zvečer ga je vrgel v ogenj. Smodnik se je vnel in dečka težko poškodoval. Ožgalo ga je po obrazu in životu, prste leve roke mu je pa odtrgalo.

+ Nesreča v tobačni tovarni. Mravljje Jurij, tobačni delavec je snažil stroj. Kolo ga je prišlo in mu raztrgalo desno roko.

+ Izhajanje glasila čeških narodnih socialcev »Česke slovo« je ustavljeno.

+ Češka industrijalna banka. Saldo denarnih vlog je znašal koncem meseca avgusta 1914 74.943.840 K 4 vin.

+ Služkinja išče službe na deželo. Posredovalnica Slov. kršč. socialne zveze, Ljudski Dom v Ljubljani.

+ V Savo je skočila pred nekaj dnevi v Kranju 60 letna služkinja Cecilija Klančik in utonila. Truplo so potegnili iz vode v Pirničah in pokopali v Smledniku. Klančnik je izvršila samomur najbrže v duševni zmedenosti.

Ljubljanske novice.

Ij Prošnje na ljubljansko meščanstvo. Poveljstvo garnizijske bolnišnice prosi vse ljubljanske meščane, naj prihitijo na pomoč našim ranjencem. Vsak, tudi najmanjši kos posteljne opreme bo dobro došel, ker bo došlo v Ljubljano v najkrajšem času veliko število ranjenih vojakov. Sicer je vojaštvo vse potrebno ukrenilo, ali pri velikem številu ranjencev je treba velike zaloge posteljne opreme. Vse bo dobro došlo: postelje, pernice, žimnice, rjuhe, blazine, sploh vse. Kdor ima kaj takega blaga, naj se oglasi pri poveljstvu garnizijske bolnišnice, da blago sprejme in ga odda v to prirejene prostore. Najbolje je, da izobraževalna društva v posameznih okrajih to skupno zbero in potem oddajo.

Ij Na srbskem bojišču padli rezervni kadet 22. pešpolka Franc Požlep je rojen Ljubljancem in sin spoštovane rodbine Požlepove iz Komenskega ulice. Bil je marljiv dijak in delaven član slov. akad. društva »Danica« na Dunaju. Absolviral je ravno svoje študije in se pripravljal, da nastopi svoj poklic, ko je bil poklican pod orožje. V nekem boju na meji mu je pretrgala smrt nit življenja. Padel je kot junak za domovino. Njegovi rodbini naše najiskrenejše sožalje. Bodi mu zemlja lahka!

Ij Transporti ranjencev v Ljubljano. V soboto ob 12³⁰ pop. so pripeljali 4 ranjence, po 5. uri 22, ponoči od petka na soboto 16 in danes zjutraj ob 4³⁰ 5 ranjencev.

Ij Osebna vest z južne železnice. Za podnačelnika na tukajšnjem glavnem kolodvoru je imenovan g. K o s c h i e r.

Ij Poroka. Dne 2. t. m. se je poročil v Zagrebu odvetniški koncipient in rezervni poročnik g. dr. Milan Korun z gospodično Jelco Florianovo iz Kranja.

Ij Domobranski polk št. 27. na bojišču. V Ljubljano so pripeljali ranjenega nadporočnika 27. pešpolka Majeritscha. — Po v Ljubljano došli poročili je stotnik domobranskega polka št. 27. B l a s c h k e mrtev. Zadet je bil v usta.

Ij Zblaznel je v četrtek korporal 20. lovskega bataljona Filip Furlan. Imenovani je bil že enkrat v blaznici.

Ij Umrl so v Ljubljani: Josip Česnovar, hišni posestnik, 93 let. — Fran Dolinšek, železniškega sprevodnika sin, 11 mesecev. — Josip Maček, posestnik iz Spodnjih Gameljnov št. 30, 47 let. — Fran Žnidar, rejenc, 17 dni. — Henrik Spillauer, prisiljenec, 20 let. — Marija Minx, hiralka, 79 let. — Marija Štrubelj, bivša služkinja — hiralka, 33 let.

Zanimivosti.

KAKO SO UREJENI VLAKI ZA RANJENCE.

Vlaki, ki prevažajo naše ranjence, izgledajo tako-le: Iz navadnega voza priredijo bolniško sobo, ki ustreza vsem zahtevam bolniške sobe v kaki bolnišnici. Vlak šteje do 25 voz; 18 jih uporabljajo kot sobe za ranjence. Vozovi so

zvezani z varnimi prehodnimi mostiči. Vsi vozovi so zvezani z električnim zvonom, zvezani s petimi službenimi vozovi; ti so pa med seboj zopet zvezani s telefonom. V prvem vozu je nastanjen poveljnik vlaka, višji zdravnik, ki razpolaga s pisarno. En oddelek je prirejen za jedilnico in zabavalnišče obema zdravnikom in za akcesiste. Jedilna miza se rabi tudi za operacije. Zraven tega voza so nosilnice in vse druge potrebnosti, ki se v bolniški sobi potrebujejo. Kljub tesnobi se vse lahko takoj dobi. V vsakem vozu stoji štiri postelje; ena na drugi, in sicer služijo kot postelje močne nosilnice, ki so zavarovane proti sunkom. V vsakem vozu je stranišče. Pri vsaki postelji stoji na deski kozarec, pljuvalnik in druge potrebnosti. Prirejeno je tako, da si ranjenec lahko sam pomaga in da lahko sam vstane. Na eni strani voza so vrata trdno zaprta, da ni prepiha, druga vrata so lahko odprta. V vsakem vozu stoji moderna, železna peč in je tudi več manjših okenj vrezanih. V vozu, v katerem se kuha, stoji prostorno ognjišče, na katerem se kuha več jedi; na drugi strani voza stoji miza. V kuhinjski shrambi sta dva mogočna čebra z vodo, več ledenic in veliko živil. Premog vozi drug voz. Voz, v katerem biva strežniško osebje, služi podnevi za jedilnico in zabavalnišče, ponoči pa za spalnico.

HIGIJENA NA BOJNEM POLJU.

Kjer se toliko ljudi gnete na ozemljih, kjer ni različnih iz zdravstvenih ozirov nujno potrebnih naprav kakor v mestih, kakor se to godi v modernih vojnah, je vsakomur jasno, da treba na najstrožji način skrbeti za to, da se različni odpadki ter mrtva trupla ljudi in živali nemudoma in na najtemeljitejši način spravijo proč. To se zgodi na ta način, da se odpadki in druga nesnaga globoko pokoplje ali pa sežge. Mrlič in mrtve živali se pokopavajo zelo globoko v apnene jame. Da se zlasti odvrne kolera, imajo v nemški armadi predpis, da se izkopljejo pol metra globoki in 30 cm široki straniščni jarki v razdalji 1½ metra.

Poveljstvom, ki imajo skrbeti za red na bojišču, so dodeljeni sanitetni častniki, da se snaga pravilno in temeljito vzdržuje. Tudi poljska žandarmerija ima v prvi vrsti nadzirati izvrševanje zdravstveno-policijskih odredb, skrbeti za snažnost vodnjakov, studencev itd.

KAKO ZEPPELINOVEC BOMBARDIRA ANTWERPEN.

»Allgem. Handelsblad« iz Rosendala poroča 25. avgusta: Antwerpen je v minuli noči počival. Na cestah stoji tu in tam kak policist, le malo kdo gre še domov. Tisti ljudje, ki so na cesti, čujejo nekoliko pred 1. uro, ropotanje motorjev v zraku. Ropotanje je vedno silnejše. Kar začujejo eksplozijo. Hiše se stresajo. Še en pok in še eden. Devetkrat je nad mestom zagromelo: V trenutku je celo mesto prebujeno. Prižigajo luči in okna se odpirajo. Ceste so takoj polne ljudi. Pred vsakim pokom zažari od šelde rdeči žar. Ali Nemci mesto napadajo? Ali streljajo antverpenski forti na prodirajočo nemško armado? Utrdba ob Vlaamskem Hoofu strelja na Zeppelinov zrakoplov. Naenkrat se razširi vest, da Zeppelinovec bombardira mesto. Na vseh straneh pokajo puške. Med gromenjem eksplozij in pokanjem pušk bije 1 ura. Čez deset minut umolkne ropotanje motorjev v severno vzhodni smeri. Ko se poleže prvi strah, se v mestu govori, da je bilo ubitih in ranjenih več oseb. Res je bilo več oseb ranjenih, en policijski uradnik ubit, dva pa smrtno nevarno ranjena.

KOLIKO STANE PREŽIVLJENJE VELIKEGA MESTA?

Zanimivo statistiko, ki zasluži ravno sedaj, ko provzroča preživljanje mnogoterega evropskega velikega mesta precejšnje preglavice, posebno pozornost, razglašala preiskovalna komisija za preskrbljenje živil v državi New-York. Ta komisija je natančno dognala, da znašajo skupni izdatki mesta New-York v letu 1912, za preživljanje svojih meščanov 2,538.880.000 mark. Pri 5 milijonih prebivalcev znašajo tedaj stroški za preživljanje na dan in za glavo krog 155 marke. Mesa se je kupilo 400 milijonov kilogramov za 704 milijone mark, mleka 800 milijonov četrtink za 265 milijonov mark. Jajec se je porabilo v Novem Yorku 150.500.000 tucatov, za kar se je izdalo 180 milijonov mark. Ravnotaka svota se je izdala za 900 milijonov kruhov, 180 milijonov kilogramov sladkorja je veljalo 112 milijonov mark. Nadalje se je porabilo 340 milijonov kilogramov krompirja, kar je veljalo 60 milijonov mark. Za 68 milijonov kilogramov rib se je plačalo 60 milijonov mark.

moremo predstaviti približno sliko, koliko stane na leto preživljanje velikega mesta.

POULIČEN BOJ ZA SUH KRUH.

Beda delavstva, osobito v velikih mestih, a tudi drugod, postaja radi vojske vedno večja. Saj počiva neprostovoljno na tisoče in stotisoče delavcev. V Hallu so bili minulo soboto na cesti strašni prizori. Neki dobrosrčni trgovec je namreč revnim ljudem zastoj kruh razdeljeval. Cesto pred trgovino je do 1500 oseb oblegalo. Več ur so reveži čakali, da dobe skorjico kruha, a čakali so večinoma zaman, ker je dobrosrčni trgovec imel za tako množico premalo kruha.

ODVETNIŠKA ZBORNICA KRANJSKA IN POMOŽNA AKCIJA ZA VPOKLICANCE.

Odbor odvetniške zbornice je zborničnim članom razposlal naslednjo okrožnico: Pod tuk. št. 426/14 se je vsem zborničnim članom priobčil dopis c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko z dne 24. avgusta 1914, št. 779/Mob., s katerim se je naša zbornica povabila, da naj predlaga nekoliko svojih članov za »gospodarsko deželno pomožno pisarno«, ki se snuje za reševanje zasebnopravnih, gospodarskih in drugih zadev vpoklicanih vojakov. Iz izjav, ki so na ta dopis došle podpisane odboru v najkrajšem času, je enoglasno razvidno, da so zbornični člani pripravljeni sodelovati v snujoci se pomožni pisarni, oziroma prevzemati brezplačno take službe, ki bi jih ta pisarna dodelila posameznim odvetnikom. To je popolnoma v zmislu sklepa, ki ga je bil podpisani odvetniški odbor storil že v svoji seji dne 21. avgusta in z njim izrazil prepričanje, da smatra vsak zbornični član za svojo patriotično in stanovsko dolžnost, dajati brezplačno pravno pomoč, zlasti nasvete in pojasnila v zadevah vpoklicancev in njihovih rodbin. Rešuje naveden dopis c. kr. deželnega predsedstva je odbor v svoji seji dne 31. avgusta zamogel predlagati za vstop v deželno pomožno pisarno seveda le prav omejeno število zborničnih članov, naznanil pa je obenem, da je pripravljen organizirati v zbornici sami še posebno tozadevno pravno pomoč, zlasti za Ljubljano, ako se za takšno organizacijo pokaže potreba. V isti seji je odbor vzel na znanje, da so nekateri zbornični člani že vstopili vsled povabila v lokalne pomožne odbore, in obenem sklenil priporočiti vsem gg. kolegom, da dajo svoje moči na razpolago tudi po deželi tistim pomožnim organizacijam, ki jih država, dežela in občine ustanavljajo v podporo vpoklicancem in njih rodbinam. — V Ljubljani, dne 1. septembra 1914.

Zemljevid svetovnega prometa. — 1 : 45.000.000. Cena s poštnino vred 2 K 70 vin. — Ta zemljevid bo izborno služil posebno, če se razširi vojni požar tudi izven Evrope. Zemljevid je pa tudi drugače za splošen pregled jako zanimiv, ker obsega statistične podatke za vse države na svetu (obseg, število prebivalcev, izvoz itd.). Dobi se v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani.**

Zemljevid Evrope. 1 : 7.500.000. — Cena s poštnino K 2'60.
1 : 6.000.000 s poštnino 1 K 15 vin.
Razun tega so na razpolago še sledeči zemljevidi bojnega polja:
Zemljevid Avstrijsko-ruskega bojnega polja 1 : 1.000.000. Cena s poštnino vred K 1'30.
Zemljevid Nemško-ruskega bojnega polja. 1 : 2.000.000. Cena s poštnino K —'90.
Zemljevid Nemško-francoskega bojnega polja. 1 : 2.000.000. Cena s poštnino K —'90.
1 : 800.00 s poštnino 2 K 60 vin., zelo fin zemljevid.

Natančen zemljevid Srbije in drugih balkanskih držav, ki bo zelo dobro služil pri zasledovanju vojnih dogodkov med Avstrijo in Srbijo, dobi brezplačno kdor naroči krasno, z vsakovrstnimi vojnimi podabami bogato opremljeno, zelo zanimivo in poučno knjigo »Vojska na Balkanu«. Knjiga s priloženim velikim zemljevidom vred ima zelo nizko ceno in stane elegantno broširana samo K 6'50. Dobi se v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani.** Zemljevid sam za se pa stane 2 K. —

»KATOLIŠKA BUKVARNA« V LJUBLJANI.

Jšče se gospodična gospodinjstva, kuhanja, šivanja in likanja popolnoma vešča, izobražena, pravno neomadeževana, mlajša iz boljše rodbine za boljše samsko osebo. — Ponudbe s priporočili in drugimi podatki sprejema upravništvo pod številko »2624«.

Sveže čajno maslo

2612 6

Sprejme se takoj mlad čevljarski pomočnik

pri **Jak. Pušarju v Pušalu, p. Škofja**
2658 **Loka.** Plača po dogovoru. 3

Trboveljski premož, briketi, bukova drva in mehka drva

se dobi po najnižji ceni pri **tvrdki St. & C. Tauzher,**
Ljubljana, Dunajska cesta št. 47. 2661

ŠOFER

išče službe.

Naslov pove uprava tega lista pod št. 2653. 5

Stanovanje

obstoječe iz 4 sob na ulico ter z vsemi pritliklinami se odda za novembrov termin. — Vpraša se ravnotam v trafikli, Sv. Florjane ulica št. 22. 3

Učenca

za trgovino z mešaním blagom se sprejme pri **J. Modicu v Novi vasi** pri **Rakeku** pod ugodnimi pogoji; več se izve pri zgornjem. 2656 3

Kontoristinja

z večletno prakso, zmožna stenografije, strojepisja, kakor ostalih pisarniških del, išče službe.

Cenjene poudbe pod: »Vestna 2631« na upravništvo »Slovenca« 2631

Laški jezik

pouk konverzacije, več ur na teden, želi gospod že nekaj vajen laščine. Ponudbe na upravo pod št. 2655.

VINSKI SODI

v veliki množini, razne velikosti, skoraj novi, dalje sesalka za pretakanje vina z 20 m dolgo cevjo je naprodaj v Trnovem št. 11, Notranjsko. Pripravno za trgovca začelnika. 2632

Idilična vila

8 stanovalnih prostorov, elegantno opremljena, lep vrt se proda. Ponudbe pod »E. 45« na upravništvo Slovenca. 2671

Za buffet in delikateso se sprejme takoj

gospodična

dobra računarica. Izvežbane v tej stroki imajo prednost. — Kje pove upravništvo tega lista pod št. 2668.

Odda se takoj v najem

lokal

za trgovino z 1 sobo in kuhinjo zraven. Več se izve na **Mestnem trgu št. 9.** 2667

Sanatorij Elizabetišče

za notranje, kirurške in ženske bolezni (bol. potreba sester križark). — Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. V sanatoriju moderno kopališče z vsemi zdravilnim pripomočki.

Poljanska c. 16. Telefon št. 141

Odda se lepo pritlično stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje, shrambe, ter poraba pralne kuhinje za november-termin na Dunaški cesti šte. 66, za toničarsko-vojašnico. Pojasnila se

konjskega gnoja

se odda. Vprašanja na Orosi Dolonac, Ljubljana Wolfova ulica 10. 961

VINO

je zelo poceni, ker je še mnogo starega in se bliža novo. Kdor ga želi naročiti, naj se obrne na 2103

Amo Majlavac, Roč-Istra.

česplje in hruške

(tepke), kupuje in plača po najboljši ceni

M. ROSNER & Co.

veležganjarna sadja v Ljubljani, zraven pivovarne »Union«. 2350

Podjetništvo Dr. Ing. Samohrd & Lončarič išče za svojo pisarno v Bosenski Krupi mlajšo moško pisarniško moč.

Dotični mora biti izurjen stenograf in strojepisec, popolnoma vešč hrvatskega in nemškega jezika in bi imel opravljati vsa pisarniška dela, delavske listine itd. — Vstop takoj. Predstavi se s pismenimi oferti v obeh jezikih tu v centrali, Gledališka ulica 7/II. 2669

Edina primorska tovarna dvokoles "Tribuna" Gorica, Tržaška ul. 26, prej pivovarna Gorjup. Velika eksportna naloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. itd. 1190

F. BATJEL
Gorica, Stolna ulica št. 2-4.
Prodaja na obroke. Ceniki franko.

SIR

dobro vlečan, polnomasten po K 1'60 1751
pol masten po K 1'40
ima v zalogi:

Mlekarska in sirarska zadruga v Logatecu.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
distil sred-
stvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

Veliko gostilniško obrtno podjetje

v mestu na severni jezikovni meji se pod ugodnimi pogoji da v najem s 1. oktobrom 1914. Pojasnila daje **dr. Val. Rožič**, blagajnik Mohorjeve družbe, pošta Celovec, Koroško. 2609

SANATORIUM-EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI.
-POROČENISKA.
LJUBLJANA-KOMENSKEGA-ULICA-4
SEPTORNIK-PRIVAT-DR. FR. DERGANČ

Kantina Corazza

Levada (Istra) 601

VINO

belo, črno in šilj lastnega pridelka se pošilja